

Kielikeskus uutisia

LANGUAGE CENTRE NEWS N:o 2 / HELMIKUU - FEBRUARY 1983

SISÄLTÖ - CONTENTS

RAPORTEJA - REPORTS

Merja Karjalainen: Psykolingvistiikkaa Jyväskylässä	3
Jari Papunen: Raportti suomalaisille teknisen alan saksan opettajille Kölnissä 28.12.1982-8.1.1983 järjestetystä seminaarista	6
Haastateltavana Maija Metsämäki	9
Hartmut Schröder: Zur Arbeit mit Radiosendungen im Fremdsprachenunterricht - Einige praktische Ratschläge -	14

KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY

Övningsbok i ordbildning med regler	21
The Sociolinguistics of Learning and Using a Non-Native Language	21
Writing for a Specific Purpose	22
Venäjä tutkijoille	23

TIEDOTUKSIA - INFORMATION

Neurolingvistiikan, foniatrian ja puheterapian päivät Jyväskylässä 15.-16.4.	27
Pohjoismainen tutkijasymposium	28
AFinLAn tiedotuksia	30
The Observer EFL Service	32

KIELIKESKUSUUTISTEN ARTIKKELIT VUONNA 1982

Index to articles in Language Centre News 1982

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEEN SAAPUNUTTA KIRJALLISUUTTA

Beim Korkeakoulujen kielikeskus eingegangene Veröffentlichungen

ENGLISH SUMMARY 39

SVENSK RESUMÉ 40

VIRKALÄHETYS JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

Osoite / Address:

Jyväskylän yliopisto / University of Jyväskylä

Korkeakoulujen kielikeskus /

Language Centre for Finnish Universities

SF-40100 JYVÄSKYLÄ 10

FINLAND

ISSN 0358-2027

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUS
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

EDITORIAL

Yteistyötä kielikeskusten hyväksi

Keväällä 1980 kokoontuivat kielikeskusten johtajat Jyväskylässä, Korkeakoulujen kielikeskuksessa ensimmäisen kerran yhteiseen tilaisuuteen pohtimaan kaikkien kielikeskusten toiminnalle tärkeitä asioita. Tästä sai alkunsa vähintään kerran vuodessa tapahtuva kokoontuminen. Johtajien kokoontuminen yhteiseen keskustelutilaisuuteen ilmentää selvästi kielikeskusten läheistä yhteenkuuluvuuden turnetta sekä antaa tervetulleen tilaisuuden vaihtaa ajatuksia, mielipiteitä ja kokemuksia. Vielä vakiintunutta muotoaan etsivä kielikeskusjärjestelmä saa tarvitsemaansa tukea näistä tilaisuuksista, joissa pyritään luomaan yhteneväistä käytäntöä ja suuntaviivoja kaikkiin maamme kielikeskuksiin.

Kuvassa ovat kielikeskusten johtajat kokoontuneina Tampereen yliopiston kielikeskuksen uuteen kielistudioon, vasemmalta lukien: Pirkko Lindqvist (Turun yliopisto), Ola Berggren (Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu), Maija Metsämäki (Kuopion korkeakoulu), Pekka Tenkilä (Tampereen teknillinen korkeakoulu), Pirkko Lehtinen, josta näkyy vain otsatukka (Oulun yliopisto), Marja Renkonen (Teknillinen korkeakoulu), Liisa Korpimies (Korkeakoulujen kielikeskus), Hans Nordström (Abo Akademi) ja Liisa Kurki-Suonio (Tampereen yliopisto).

Vastaava toimittaja / Managing editor: Liisa Korpimies

Toimituskunta / Editorial staff:

- Sinikka Koponen
- Sirkka Laihiala-Kankainen
- Matti Laitinen
- Eva May
- Tuija Nikko
- Eila Pakkanen
- Hartmut Schröder
- Helena Valtanen

Puh. / Tel. 941-292880 Korpimies

292881 Lampinen

292882 Laihiala-Kankainen

292883 Nikko, Helin

292884 May, Valtanen

292885 Laitinen, Schröder

292886 Koponen

292887 Pakkanen

Tammikuun lopulla kielikeskusten johtajat kokoontuivat Tampereen yliopiston kielikeskukseen. Keskustelun kuluessa käsiteltiin useita suuria asiakokonaisuuksia, joista vakioaihe, henkilöstökysymykset, oli taas kerran tärkein. Kokouksessa pyrittiin löytämään yhteiset suuntaviivat sekä tilapäisten lehtoraattien että päätoimisten tuntiopettajien toimien täyttämiseen liittyvissä asioissa. Lisäksi keskusteltiin tässä yhteydessä alkukuuulustelujen järjestämisestä ja erilliskorvauksista. Henkilöstökysymyksiin liittyvä oleellinen osa, kielikeskusten henkilökunnan toimenkuvien täsmentäminen, oli taas kerran esillä. Kuten tässäkin lehdessä on jo aikaisemmin todettu, kielikeskusjohtajien ja kielikeskuslehtorien toimenkuvat tulee jo kiireesti määrittää täsmällisesti, sillä kummatkin ovat uusia tulokkaita akateemisessa maailmassa. Ilman pätevyysvaatimusten ja toimenkuvien määrittämistä on mahdotonta saada kielikeskusjärjestelmä vakaalle ja pysyvälle pohjalle.

Muita keskustelun aiheita olivat vieraan kielen opintojakson rakenne sekä korkeakoulujen kielikeskuksen alkuunpanema yhteistyöhanke suomalaisten ja brittiläisten kielikeskusten välillä.

Merja Karjalainen
Oulun yliopisto

PSYKOLINGVISTIikkaa JYVÄSKYLÄSSÄ

Räntäsateiseen Jyväskylään kokoontui 10.-11.1. kymmenen esitelmäitsijän ja noin 50 kuuntelijan joukko pitämään neljättä psykolingvistiikan seminaaria.

Päivien pitemmittä puheita -avauksen (Matti Leiwo) jälkeen siirryttiin kuuntelemaan seminaarin ensimmäistä esitelmää, jossa Helena Rasku-Puttonen käsitteli lapsen ja aikuisen vuorovaikutuksen kuvauksen ongelmia. Vuorovaikutusta, jonka merkitystä nykyään korostetaan, havainnoidaan joko järjestetyissä koeolosuhteissa tai kotona. Professori Takalan johtamassa tutkimusprojektissa toimiva Rasku-Puttonen painotti tutkimista nimenomaan lapselle tutussa ympäristössä. Vuorovaikutuskäyttäytymisen kuvaamiseen liittyvät laaja-alaiset yksiköt (yleisarvioinnit, episodikuvaukset ja toimintakokonaisuuksien kuvaukset) ja pienet yksiköt (esim. parin liikkeitä, koskettelu, ääntely, hymyt, katseet, kiintymyskäyttäytyminen jne.). Tuloksia arvioidaan koon ja laadun sekä sen mukaan, kuinka paljon niihin liittyy tulkintaa. Rasku-Puttonen esitteli vuorovaikutusaktien luokittelumallin. Tutkijan huomio kohdistuu mm. aktien (toteamus, huomautus, ehdotus, informaation pyyntö jne.) ja aloitteiden jakaantumiseen sekä sekvenssien pituuteen.

Jorma Toivainen kertoi lapsen ja ympäristön spontaaneista kysymyksistä. Toivaisen aineistona oli neljä tuntia oululaisen, radiomikrofonin avulla nauhoitetun "Pikku-Kallen" äänitteitä. Otos on osa salanauhoituksena tehdystä seuruuaineistosta, jonka tallennuksen aikana kielenopas oli 1.6.-2.6. vuoden ikäinen. Muissa maissa tehtyjen tutkimusten mukaan suomalaiset lapset oppivat kysymään perin vanhoina. Tämä ei Toivaisen tutkimuksen mukaan kuitenkaan pidä paikkaansa; Kallekin lausui ensimmäisen pintamorfeemin sisältämän kysymyksensä jo iässä 1.9. Tutkimusvaiheen aikana Kalle käytti viittä eri mi-kysymystyyppiä. Kallen ympäristön ihmiset tekivät Kallelle yhteensä 200 kysymystä, joista valtaosa oli ko-kysymyksiä. Huomionarvoista oli, että Kalle vastasi tehdyistä kysymyksistä vain puoleen. Sen sijaan aikuiset antoivat vastauksen Kallen kysymyksiin 90-prosenttisesti.

Matti Leiwo selvitteli käänteisen astevaihtelun lingvistiikkaa ja psykolingvistiikkaa. Muotojen oppimisen ja tuottamisen teoriana Leiwo käytti

Mac Whinneyn kolmijakoa: yhdistäminen, mekaaninen prosessointi ja analogia. Leiwo esitteli tutkimusta, jossa testattiin yleisnimien (esim. taide, säde), erisnimien (esim. Ahde, Raade) ja keinotekkoisten sanojen (esim. mude, jääde) eri muotojen tuottamiseen käytettyjä reaktioaikoja. Yleisnimien taivuttaminen vei yleensä vähiten aikaa, keinotekkoisten sanojen eniten. Kun verrattiin analogisten ja yhdistettyjen muotojen vaatimia reaktioaikoja, huomattiin, että analogisten muotojen tuottaminen vaati lyhyemmän ajan. Tämä on tulkittava siten, että tutut analogiset muodot ovat varastoituina; niitä ei tuoteta joka kerta erikseen. Tutkimus käsitteli myös heikko- ja vahva-asteisten sanojen määriä kontekstissa, joka oli joko mieletön tai mielekäs. Mielekäs konteksti lisäsi analogisten muotojen määrää. Todellisessa prosessoinnissa analogian käyttö on suhteellisen harvinainen ja vaativa keino. Leiwo tarkasteli kysymystä, miksi muotoanalogia ei ole levinnyt esim. mude-sanaan. Syynä hän piti mm. sitä, että muotoanalogia on abstraktia ja edellyttäisi myös semanttisen yhteenkuuluvuuden.

Hannele Heikkinen puhui sanoista ja niiden etsimisestä. Hän selvitteli sananhakuprosessia sanan alun, lopun ja tavuluvun perusteella. Tutkimiseen käytettiin kirjallista testiä, jossa 72 koehenkilöä yritti muistella 40:ä harvinaista sanaa (joista puolet sivistyssanoja) niiden määritelmien perusteella. Tutkimuksessa todettiin, että vierasperäiset sanat herättivät eniten äänteellisiä assosiaatioita. Merkittävää oli, että suomen kielen puhujille (päinvastoin kuin englannin) sanan loppu ja tavuluku olivat tärkeitä. Sen sijaan sanan alulla ei ollut niin suurta merkitystä. Heikkisen mukaan selitys lienee mm. suomen kielen rakenteessa.

Ensimmäisen päivän päätti Jaakko Lehtosen alustus reaktioaikamittauksista psykolingvistiikan menetelmänä. Yleisö sai todeta pienen demonstraation perusteella, että Anneli Kauppisen reaktiot ovat oikein hyvässä kunnossa. Alustus antoi sysäyksen myös mielipiteenvaihtoon siitä, kumpi on parempi, diaprojektoriin liittyvä reaktioaikamittari (Lehtonen ja Jyväskylä) vai tietokone ja näyttöpäätte (Tommola ja Turku). Ottelu päättyi ratkaisemattomaan.

Tiistain ensimmäinen esiintyjä oli Seija Äystö. Äystö esitti kanadalaisen Dasin, Kirbyn ja Jarmanin informaation integraatiomalliin perustuen neurologisissa tutkimuksissa havaitsemiaan eroja siitä, miten miehet ja naiset prosessoivat informaatiota. Koehenkilöitä tutkimuksessa oli 121, joista osa oli neurologisia, osa yleissairaalapotilaita. Tutkimuksissa paljastui, että miehet olivat naisia parempia samanaikaista synteesiä vaativan

verbaalin materiaalin prosessoinnissa. Samaa osoitti myös samanaikaisen ja peräkkäisen synteesin sekafaktori. Naiset puolestaan selviytyivät miehiä paremmin peräkkäistä informaation prosessointia vaativissa tehtävissä, joskaan ero ei ollut tilastollisesti merkittävä. Tämä naisten ja miesten eroavuus to-silleen jossain määrin vastakkaisissa prosessoinnin muodoissa on samansuuntainen kirjallisuudessa alustavasti esitettyjen havaintojen kanssa. Äystö pohti esitelmässään myös sukupuolten välillä todettuihin prosessointieroihin liittyviä kysymyksiä mm. aivopuoliskojen toimintaorganisaatioiden kannalta, miehille ja naisille ominaisten tiedonkäsittelysysteemien tai strategioitten esiintymistä sekä erilaisen ammattistatuksen vaikutusta tuloksiin.

Anneli Kauppinen kertoi äidinkielen taitoja harjoittavista tehtävistä. Uusien tehtävätyyppien kehittämistä ovat motivoineet sopivan kokeen puuttuminen ylioppilaskirjoituksista (aineen rinnalta) ja lukion vaillinainen tehtävävalikoima. Kauppinen vertaili erilaisia kaunokirjallisia tekstejä analyysoivia tehtävätyyppejä ja kertoi saaduista kokemuksista. Kauppisen mukaan oppilaat kykenevät fiktiiviseen ajatteluun eikä sukupuolten välillä ole eroja. Jusien tehtävien tarkoitus on mitata sekä oppilaiden taitoja että analysointikykyä (aine mittaa vain tietomäärää ja taitoja). Tehtävät eivät suuntaudu pelkästään kielen ja sisällön tarkkailuun, vaan kieltä käytetään keinona ja sisältö on kohteena. Vertailevat analysointitehtävät (kaksi tekstiä, joissa esim. tyyli on erilainen) ovat antaneet hyviä tuloksia. Kauppinen esitti kuulijoille analysointimallin avulla, miten vertailu käytännössä toteutuu.

Leena Laurinen (joka tekee yhteistyötä Anneli Kauppisen kanssa) käsitteli esitelmässään tekstin merkityssuhteiden analyysia äidinkielen taidon mittamisessa. Laurinen selosti, mitä merkityssuhteiden analyysi on ja minkälaisia vastineita kielitieteelle psykologia tarjoaa, esimerkkinä kaksisivuinen teksti, josta löytyi 65 propositiota. Merkityssuhteiden analysointi sopii sekä äidinkielen opettajan että kielentutkijan käyttöön. Äidinkielen kannalta analysointitapa on hyödyllinen: sen lisäksi, että sitä voidaan soveltaa varsinaiseen opetuskäyttöön, se tarjoaa myös entistä objektiivisemmän mittarin oppilaiden kirjoitusten arvosteluun.

Yrjö Arajuuri oli tutkinut lukemisessa syntyviä tulkintajaksoja. Tutkimuksessa todettiin, että koehenkilöt lukivat keskimäärin neljä sanaa yhden tulkintajakson aikana. Pilkku oli hyvin merkittävä tauotusta aiheuttava tekijä. Esim. joka-sanan edessä olevan pilkun kohdalla pysähtyi lähes 70 %

koehenkilöistä, mutta mikäli pilkkua ei ollut, joka-sanalla ylitti ilman taukoa 85 %. Että-sanalla edessä oleva pilkku pysäytti 90 % lukijoista. Vierasperäiset ja pitkät sanat lyhensivät tulkintajakson pituutta. Esimerkiksi sana ympäristöministeriö yksinään muodosti 20 %:lla koehenkilöistä oman jaksensa. Tutkimuksessa todettiin myös, että pisteiden taktinen käyttö on tauotuksen kannalta tehokasta.

Seminaarin viimeinen esiintyjä oli Olli Kuure, jonka aiheena olivat kielen funktiot. Esiityksen pohjana Kuure käytti mm. Hallidayn ja Leontjevin kielen funktioiden jaotteluja, joita hän vertasi keskenään. Kuure pohtii syitä, miksi Halliday jätti kielen ja ajattelun suhteen selittämättä. Esiitel-möitsijä tarkasteli myös Vygotskyn ja eräiden muiden tutkijoiden teorioita kielenomaksumisesta. Varsinkin Hallidayn teoria sai kritiikkiä. Kuure esitteli käsityksensä Hallidayn, ("psykologistinen" lähtökohta), Saussuren ("sociologistinen" lähtökohta) ja Vygotskyn näkemyksistä siitä, mikä on yksilön ja yhteiskunnan välisen vaikutuksen suunta. Kuure haluaisi kääntää katset Vygotskyn (yksilö ↔ yhteiskunta) puoleen. Esiitel-mä päättyi Marxin määritelmään inhimillisen subjektin luonteesta.

Neljännän psykolingvistiikan seminaarin päätössanat lausui Kari Sajavaara. Jyväskylän seminaari oli innostava: esitelmiä oli sopiva määrä ja ne herättivät vilkastakin mielipiteenvaihtoa: ehdotuksia, lisäyksiä, kysymyksiä ja joskus vähän kritiikkiäkin.

Jari Papunen
Oulun yliopiston kielikeskus

RAPORTTI SUOMALAISILLE TEKNISEN ALAN SAKSAN OPETTAJILLE KÖLNISSÄ
28.12.1982 - 8.1.1983 JÄRJESTETYSTÄ SEMINAARISTA

Saksan Liittotasavallassa toimiva Carl Duisberg Gesellschaft järjesti yhteistyössä Saksan ulkoasiainministeriön kanssa seminaarin suomalaisille teknisen alan saksan opettajille Kölnissä 28.12.82-8.1.83. Seminaariin osallistui 17 opettajaa, jotka edustivat maamme teknillisiä korkeakouluja, yliopistoja sekä teknillisiä oppilaitoksia. Seminaarin organisaatiosta

vastasi Dr. Radegunde Amtmann, Suomessa yhdyshenkilönä toimi opetusneuvos Kaius Sulonen.

Carl Duisberg Gesellschaft (CDG)

CDG suunnittelee, kehittää ja organisoii mm. liittohallituksen, Saksan osavaltioiden hallitusten, Euroopan yhteisöjen toimikunnan ja Yhdistyneiden Kansakuntien eräiden alajärjestöjen toimeksiannosta jatkokoulutusohjelmia kehitys- ja teollisuusmaista oleville ammatti- ja johtohenkilöille Saksassa. Samoin CDG välittää saksalaisille jatkokoulutusmahdollisuuksia ulkomailta.

CDG:n toimenkuva on hyvin laaja. Vain yhden osan siitä muodostaa kielikoulutus: saksaa ulkomaalaisille sekä vieraita kieliä saksalaisille ammatti- ja johtohenkilöille. CDG:n kielikoulutuksesta vastaa Carl Duisberg Centren (CDC).

Seminaari

Päivittäinen ohjelma sisälsi esitelmien, ryhmätöiden, metodisten ja didaktisten keskustelujen sekä opetuksen seurannan lisäksi perehtymistä Saksan talouselämään, teollisuuteen, yhteiskuntarakenteeseen ja kulttuuri-elämään tutustumiskäyntien avulla.

Saimme tutustua CDC-Sprachkollegin johtajan Dr. Polakin sekä seminaarin didaktisesta sisällöstä vastaavan opettajamme Jörg Janssenin johdolla CDG:n kielikoulutukseen. CDC:ssä annettava saksan kielen opetus voidaan jakaa kahteen osaan: ensin 3-portainen yleiskielen kurssi, joista ensimmäinen johdattaa saksalaiseen elinoloihin, kolmas työpaikalla käytävään puhekielen, tämän jälkeen seuraa varsinainen ammattikieli (Fachsprache), jota tarjotaan tällä hetkellä 12 eri tyyppiä eri ammattiryhmiä silmällä pitäen.

Yksittäiset kurssit kestävät yleensä kuukauden, luokkakoko on 14-18 opiskelijaa ja tuntimäärä tavallisesti 26 t viitenä päivänä viikossa. Kaikkina opetuspäivinä on opiskelijoiden käytössä kielistudio itseopiskelua varten; muutamana päivänä viikossa itseopiskelua ohjaa apuopettaja. Kielistudio on laadittu kommunikatiiviseksi: väliseiniä ei ole, ja näin ollen opiskelijat ovat koko ajan katsekontaktissa toisiinsa kuten normaalissa luokahuoneessa silloin kun se on järjestetty keskustelua varten. Laaja nauha- ja muu itseopiskelumateriaali on opiskelijoiden lainattavissa. CDC:n opettajat ovat kokemuksiinsa perustuen laatineet myös omia oppimateriaaleja. Opetustarjontaan kuuluu edelleen luonnollisena osana tehdas- ja yrityskäynnit, erilaiset tapaamiset, keskustelut, filmit ja vapaa-ajan ohjelmat.

Jo mainittujen kurssien lisäksi CDC järjestää melkein kurssin kuin kurssin toimeksiantajan toiveiden mukaan. Tämän mahdollistaa opettajien suuri joustavuus (Flexibilität), joka tuli esille tämänkin seminaarin kuluessa: ohjelma laaditaan "eläväksi", siitä voidaan tarvittaessa poiketa, mikäli ilmaantuu uusia tarpeita tai ideoita. Näin ohjelmaan saadaan dynaamisuu- tta, liikettä ja opiskelijat aktivoituvat, koska he itse ovat vaikuttamassa opiskelupäivän kulkuun, t.s. ottavat itse vastuun tekemisistään.

Saimme kuulla kiinnostavan raportin kahden CDC:n opettajan indonesia- laiselle insinööriryhmälle antamasta kuukauden kurssista. Kurssi pidettiin tehta- an tiloissa, työpaikalla, esim. masuunin juurella. Opiskelijat olivat vasta-alkajia, opettajat opetettavaan ammattikielen kirjallisuuden avulla perehtyneitä kielitieteilijöitä. Kurssi oli ensimmäinen laatuaan mutta siitä huolimatta tulokset olivat - tästä vakuutuimme - erinomaiset. Kurssin loppu- ssa opiskelijat hallitsivat esim. työpaikalla käytetyn puhekielen (Werkstattssprache) ja kykenivät lukemaan virallisia turvaohjeita erottaen nämä kaksi kielen tasoa toisistaan.

Kiintoisaa oli samoin seurata kuvanauhalla, kun suomalaisille insinöö- reille opetettiin eri työstötoimintoja poraa, leikkuria, työstettävää mate- riaalia yms. hyväksi käyttäen. Suomalaisten varauksellisuus (ujous?!) tuli hyvin esille - ja meillä seminaarilaisilla oli hauskaa: löysimmeko kenties palasen itseämme? Dr. Polak tosin paljasti jälkeen päin, että opiskelijat osasivat jo kaiken sen, mitä hän oli yrittänyt heille demonstroida, eivät vain olleet viitsineet kertoa siitä hänelle. (Muutamat opiskelijat olivat joidenkin seminaarilaisten entisiä opiskelijoita!)

Mieleenpainuvinta oli kuitenkin seurata kiinalaisille insinööreille annettua ammattikielen kuukauden intensiivikurssia. Yhdellä tunnilla lähtö- kohtana oli teksti, jossa me-muodossa tehtiin fysiikan koe. Opiskelijat muuttivat tekstin passiiviin käyttäen hyväkseen passiivin eri aikamuotoja. Samalla tunnilla saman tekstin yhteydessä opittiin vielä keskeiset tempo- raalikonjunktiot ja nominalisoitiin verbit. Kun yhdeltä kysyi jotakin, kaikki 14 vastasivat yhteen ääneen, toinen toistaan auttaen ja korjaten mutta lopuksi saatiinkin sitten kirjata oikea tai opettajan haluama vastaus. Tunnilla ehdittiin hämmästyttävän paljon ja siinä oli todellista työn ja opiskelun ilon tuntua, mutta niinpä ei motivaatiotakaan opiskelijoilta puuttunut. CDC:n kielikoulutuksen johtajatuksena onkin kommunikatiivisuus: opittu tulee voida soveltaa välittömästi käytäntöön.

Opetuksen seurannan lisäksi saimme methodisissa keskusteluissa sekä ryhmä- töissä paljon arvokkaita ideoita ja virikkeitä.

Koko päivän tutustumiskäyn- tejä teimme mm. seuraaviin paikkoihin:

- Rheinische Braunkohlenwerke in Bergheim Pfaffendorf
- Bayer AG:n Leverkusenin tuotantolaitokset (jolloin minulla oli ilo löytää v. -74 tutuksi tullut Farbenfabrik Q4!)
- Rundfunkanstalt (WDR)
- Kölner Stadt Anzeiger
- Technische Universität und Fachhochschule in Aachen

Kaikille tutustumiskäynneille leimaa-antavana oli ystävällisyys, välit- tömyys ja informatiivisuus. Esim. Aachenin vierailumme sattui pyhäpäiväksi mutta siitä huolimatta oli kymmenkunta professoria assistentteineen esitte- lemässä meille laitoksiaan, laitteitaan ja työmenetelmiään. Sivuhuomautuk- sena voi mairita, että Aachenissa on yli 40 000 tekniikan alan opiskelijaa, joista n. 10 % ulkomaalaisia, joukossa kourallinen suomalaisiakin. Aachenis- sa saimme tutustua mm. teknillisten töiden opettajien koulutukseen sekä ulkomaalaisten opiskelijoiden saksan kielen opetuskeskukseen.

Seminaarin kruunasi päätöspäivänä Suomen suurlähettiläsparin herra ja rouva Kalhan vastaanotto Bonnissa, jolloin pääte- mana oli luonnollisesti kielipolitiikka.

Tästä hyvin informatiivisesta mutta myös haus- kasta seminaarista saamamme virikkeet, ideat ja tiedot painunevat lähtemättömästi mieliimme. Kiitos CDG:lle, sympaattiselle opettajistolle sekä mukaville kurssilaisille! Auslandserfahrung - Investition in die Zukunft.

HAASTATELTAVANA MAIJA METSÄMÄKI

Kielikeskusuvaisia aloittaa uuden palstan, jossa on tarkoitus haastatella opinto- ja ammattipainotteisen kielenopetuksen parissa työskenteleviä ihmisiä. Ensimmäiseksi haas- tatelettavaksi suostui Kuopion korkeakoulun kielikeskuk- sen johtaja Maija Metsämäki.

Mikä on kielikeskuksenne opettajatilanne tällä hetkellä? Kuinka monta teitä on? Onko virkoja?

Kuopion korkeakoulun kielikeskuksessa on tällä hetkellä 11 kielten opettajaa, joista 1 englannin lehtori, 2 päätoimista tuntiopettajaa (ruotsi ja englannin syntyperäinen) ja loput sivutoimisia tuntiopettajia. Virkoja on siis vain yksi, mutta ensi syksystä saamme suomen kielen lehtoraatin.

Entä opiskelijoita?

Kuopion korkeakoulussa on opiskelijoita 1586 ja vuotuinen sisäänotto on n. 350 (syksyllä 1982 363 opiskelijaa).

Mitkä tiedekunnat saavat teiltä opetusta ja missä kielissä?

Kielikeskus järjestää kielikokeet ja tarvittavat kurssit kaikille koulutusohjelmille, ts. lääketieteeseen, hammaslääketieteeseen, proviisorin, farmasian, terveydenhuollon hallinnon, ympäristöhygienian, fysiikan ja kemia-biokemian opiskelijoille. Syksystä 1983 Kuopion korkeakoulun kielikeskus vastaa myös Sibelius-Akatemian va. Kuopion koulutusyksikön, eli kirkkomusiikkilinjan opiskelijoiden kielten opetuksesta. Perusopetusta annamme englannin ja ruotsin kielessä ja lukuvuoden kestäviä kursseja on saksan, venäjän ja ranskan kielessä. Lääketieteellisen latinan kurssin järjestäminen on tästä keväästä lähtien siirtynyt anatomian laitokselta kielikeskuksen järjestettäväksi. Kirkkomusiikkilinjan opetuksen myötä joudumme myös järjestämään italian opetusta. Suomen kielen kursseja olemme tähän mennessä järjestäneet ainoastaan ulkomaalaisille opiskelijoille, mutta äidinkielen järjestelmällinen opetus pääsee käyntiin ensi syksystä.

Millaisissa tiloissa toimitte?

Kielikeskus toimii toistaiseksi hyvin vaatimattomissa tiloissa. Käytössä on 2 AUDITEK-kielistudiota, yksi ryhmäopetustila sekä opettajainhuoneet, äänittäjä ja varastotilat, yhteensä n. 170 m². Kielikeskukselle on suunniteltu suuremmat ja tarkoituksenmukaisemmat tilat uuteen Kuopion korkeakoulun III A-vaiheen rakennuskompleksiin, jonka rakentamisen on määrä alkaa syksyllä 1984.

Miten yhteydenpito teidän ja korkeakoulunne muiden laitosten ja hallinnon välillä toimii?

Yhteydenpito muihin laitoksiin sujuu suhteellisen mutkattomasti mutta ainahan parantamisen varaa on. Korkeakoulun kasvaessa byrokratia lisääntyy ja hidastaa yhteyksiä esim. hallintoon.

Millaiset taloudelliset toimintaedellytykset kielikeskuksellanne on?

Taloudelliset toimintaedellytykset ovat tällä hetkellä erittäin niukat.

Joudumme kireän rahatilanteen vuoksi rajoittamaan kielikurssit minimiin sekä suurentamaan ryhmiä. Henkilökunnan kielten opetusta olemme myös joutuneet huomattavasti supistamaan. Käyttövarojen niukkuus rajoittaa myös oppimateriaalin hankintaa, vaikka monille erilaisille koulutusohjelmille olisi välttämättä saatava niille kehitettyjä erityiskielen materiaaleja.

Mitkä ovat (muuta) kipeimpiä hallinnollisia ongelmia tällä hetkellä?

Kielikeskus on erillislaitos, joka budjettikäsittelyssä käsitetään pieneksi yksiköksi ja jolle myönnetään varoja sen mukaisesti. Toisaalta se on kuitenkin palvelulaitos, jolta odotetaan yhä lisääntyvässä määrin mitä erilaisimpia palveluja. Kuitenkaan esimerkiksi esimieskysymystä ei ole ratkaistu, vaan toistaiseksi ainoa lehtori hoitaa esimiehen tehtävät oman toimensa ohella ilman mitään erilliskorvauksia. Hallinnon hoito ja opetuksen kehittäminen kärsivät pakostakin, koska yhdellä ihmisellä ei ole riittävästi aikaa.

Mitä eroja näet pienten ja suurten kielikeskusten toiminnassa ja toimintaedellytyksissä?

Vaikutusmahdollisuudet suurissa kielikeskuksissa ovat luonnollisesti suuremmat kuin pienessä. Erikoisesti korkeakoulussa, jossa ei opiskella humanistisia aineita, joutuu usein "taistelemaan" kielten opetuksen puolesta.

Millaisena näet korkeakoulujen kielikeskuksen roolin kielikeskusjärjestelmässä?

Mielestäni korkeakoulujen kielikeskuksella on erittäin tärkeä rooli eri kielikeskusten koordinoijana sekä valtakunnallisella tasolla yhteisten asioiden eteenpäinviejänä ja etujen hoitajana. Myös oppimateriaalin tuottajana ja muokkaajana korkeakoulujen kielikeskus on tärkeässä asemassa erikoisesti pienten kielikeskusten kannalta.

Mitkä ovat kielikeskuksenne suurimmat ongelmat opetustasolla?

Opetustasolla suurimmat ongelmat ovat opettajien vähyys ja tilapäisyys sekä oppimateriaalin niukkuus. Kuopiossa on opettajavoimien etsinnässä erityiseksi ongelmaksi muodostunut äidinkielenään ruotsia puhuvien opettajien vähyys - heitä ei yksinkertaisesti ole. Niin kauan kuin meillä ei ole virkaa, emme tule saamaankaan asiaan parannusta. Onneksi opiskelijoista löytyy Länsi-Suomesta ruotsinkielisestä kodista kotoisin oleva lääketieteiden opiskelija, joka on hyvällä menestyksellä vetänyt ruotsin keskustelukursseja!

Miten arvioisit opiskelijoiden kokevan kielten opiskelun tällä hetkellä?

Suurin osa opiskelijoista suhtautuu myönteisesti kielten opiskeluun. Yhä enemmän on sellaisia opinnoissaan loppuvaiheessa olevia, jotka

haluaisivat tulla esim. venäjän tai ranskan kurssille, kun "ei ole aikaisemmin ollut aikaa eikä järkeä". Tietenkin on myös paljon sellaisia, jotka katsovat kielet turhaksi painolastiksi etenkin, kun heidän lukujärjestyksensä ovat kovin rankkoja eikä aikaa tahdo jäädä kielikursseille.

Jos tilanne on ongelmallinen, kuinka sitä voitaisiin parantaa?

Olemme pyrkineet siihen, että kielikurssit saataisiin pakollisiksi, jolloin ei enää koettaisi kursseja negatiivisesti "kurssille joutumisena", vaan että ne olisivat hyödyllisiä oman erityiskielen kursseja. Resurssien vähyyden vuoksi emme voineet tänä vuonna täysin toteuttaa tätä tavoitetta, mutta pyrimme näin muokkaamaan asenteita myönteisemmiksi.

Onko teidän kielikeskuksellanne muita tehtäviä kuin opetukseen liittyvät tehtävät ja mitä mieltä olet niistä?

Meiltä pyydetään hyvin paljon apua kielenkäännös- ja -tarkistustehtävissä jopa kirjeenvaihtotehtäviä myöten. Myös kaikenlaista muuta kielten opiskeluun ja kielitodistuksiin liittyvää tiedustellaan ulkopuolistenkin taholta. Periaatteessa olen sitä mieltä, että kielikeskusten täytyisi pystyä antamaan neuvoja ja apua myös ulkopuolisille, mutta tällaista palvelutoimintaa varten pitäisi palkata eri henkilö.

Kuinka usia kielikeskusopettajia koulutetaan ja informoidaan? Millaista koulutusta toivoisit?

Kielikeskusopettajien koulutus supistuu tällä hetkellä esimiehen kautta tulevaan perehdyttämiseen ja informointiin. Koulutusta olisi ehdottomasti saatava järjestetyksi valtakunnallisella tasolla.

Miten voitaisiin päästä siihen, että eri korkeakouluissa suoritettavat kielikokeet vastaisivat toisiaan?

Eri korkeakouluissa suoritettavat kielikokeet vastaavat toisiaan, mikäli päästään likipitään siihen, että järjestettävät kurssit ovat yhtä laajoja ja että järjestettävät kokeet mittaavat samalla tavalla kielen eri osa-alueita. Tähän pitäisi tietenkin pyrkiä.

Miten opetusta voitaisiin parhaiten kehittää?

Opetusta voidaan parhaiten kehittää antamalla opettajille riittävää koulutusta, erikoisesti perehtymistä erityiskielen opettamiseen sekä kehittämällä oppimateriaalia. Myös opetusmenetelmien kehittämistä sekä siihen perehdyttämistä tarvittaisiin opetuksen tehostamiseksi. Kielenopetukseen pitäisi saada riittävästi määrärahoja, jotta päästäisiin tehokkaampaan pienryhmäopetukseen.

Minkä Sinä koet työssäsi antoisaksi/hankalaksi?

Antoisinta mielestäni on työn monipuolisuus, kontakti syntyperäisten opettajien kanssa useilla eri kielillä, miellyttävät opiskelijat, ja heidän oppimistuloksensa sekä onnistuminen arvaamattomissa työtilanteissa. Hankalinta on ainainen rahapula, kielten puolesta taistelemisen ja kielikurssien sijoittaminen lukujärjestykseen jälkikäteen.

Oletko koskaan katunut että rupeisit työskentelemään kielikeskuksessa?

Olen tottunut vahtamaan ammattia ja työpaikkaa ja lukio-opetuksen jälkeeni olen kokenut kielikeskustyön erittäin monipuoliseksi ja antoisaksi. Toistaiseksi en ole pahemmin katunut siirtymistä.

Millaiselta näyttää mielestäsi sekä oman kielikeskuksesi että koko kielikeskusjärjestelmän tulevaisuus?

Mielestäni kielikeskusjärjestelmä on välttämätön nykyisessä korkeakoulujärjestelmässä. Tulevaisuus ei tietenkään nykyisten määrärahojen puitteissa näytä kovin helpolta, mutta onhan opetusministeriönkin kanta se, että kielikeskuksia on kehitettävä. On erittäin tärkeää, että kielikeskukset ovat yhteistyössä keskenään, kuten tähänkin saakka, sillä pienet erillään toimivat yksiköt joutuvat helposti syrjään eivätkä pysty seuraamaan kehitystä yhtä tehokkaasti kuin suuret. Tässä suhteessa Korkeakoulujen kielikeskuksen rooli onkin ensiarvoisen tärkeä.

Muita murheita/ilonaineita?

Murheita?

- Ainainen ajan puute. Omaan opiskeluun ja tutkimustyöhön ei jää aikaa.
- Englannin ehdon ylivalta Suomen koululaitoksessa. Tämä alkaa selvästi näkyä opiskelijoiden kielitaidossa ja asenteissa. Mielestäni siihen olisi pikaisesti saatava muutos ja muiden kielten tarpeellisuutta ja arvostusta olisi saatava lisätyksi.

Ilonaiheita?

Iloista on se, että olemme saaneet säilytetyksi kaksi pakollista kieltä korkeakoululaitoksessamme ja se, että näiden pakollisten kielten hallinta on yllättävän monipuolinen kattaen sekä reseptiivisen että myös produktiivisen kielitaidon. Ero tässä suhteessa hieman vanhempiin opiskelijoihin korostuu esim. Kuopion korkeakoulussa, jossa terveydenhuollon kandidaatin koulutusohjelmassa opiskelevilla hieman vanhemmilla opiskelijoilla on erikoisia vaikeuksia kielten opiskelussa.

Hartmut Schröder
Korkeakoulujen kielikeskus

ZUR ARBEIT MIT RADIOSENDUNGEN IM FREMDSPRACHENUNTERRICHT
- Einige praktische Ratschläge -

Die Arbeit mit Radiosendungen (RS)¹ im Fremdsprachenunterricht (FSU) ist nicht unproblematisch. Einerseits bieten sich für den FSU durchaus neue Möglichkeiten: es handelt sich bei RS um authentische Beiträge von Muttersprachlern, deren sprachliche Mittel "zum Grundbestand der Zielsprache gehören und einen breiten Geltungsbereich sowie eine hohe Frequenz haben"², RS vermitteln aktuelle Informationen aus den Fach- und/oder Interessengebieten der Lernenden und können (auch durch ihren landeskundlichen Bezug) motivierend wirken³.

Andererseits ist bekannt, dass die "Radiosprache"⁴ oftmals selbst dem Muttersprachler Schwierigkeiten bereitet: der Sinn hängt oft an einem einzigen Wort oder an komplizierten Konstruktionen, Intonation und Betonung gewinnen eine zusätzliche Bedeutung und zum inhaltlichen Verstehen ist ein Minimum an Vorwissen über das Zielsprachenland unentbehrlich⁵.

Die Arbeit mit RS im FSU ist daher sorgfältig vorzubereiten und mit den Lernzielen aus den anderen Bereichen des FSU abzustimmen. Die Lehrenden sollten ausserdem mit der Grundproblematik des psychophysischen Mechanismus des verstehenden Hörens vertraut sein und die motivierenden Möglichkeiten des Einsatzes von RS zu nutzen wissen.

Im folgenden seien einige Ansätze aus der Literatur zur Thematik des verstehenden Hörens vorgestellt und Vorschläge zum Unterrichtsverlauf mit RS gemacht⁶.

¹Wir verstehen unter RS im folgenden Beiträge in Form von Nachrichten aus Politik, Wirtschaft, Wissenschaft und Technik sowie kürzere Sachbeiträge meist populärwissenschaftlichen Charakters - also keine Radiohörspiele und auch nicht speziell für den FSU angefertigte Sprachsendungen.

²Hans-Joachim Stummhöfer: Rundfunknachrichten im Fortgeschrittenenunterricht, in: DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE, 19. Jahrgang, S. 91.

³ebenda, S. 94.

⁴Der Begriff "Radiosprache" wird weiter unten näher geklärt.

⁵Josef Bornhorst: Überlegungen zur Arbeit mit Rundfunknachrichten im Fortgeschrittenen-Unterricht, in: ZIELSPRACHE DEUTSCH, Nr. 3/1978, S. 2.

⁶Wir beziehen uns dabei wesentlich auf Stummhöfer (a.a.O.) und Bornhorst (a.a.O.) sowie auf das Kapitel zum verstehenden Hören in: DIDAKTIK DES FSU /Deutsch als Fremdsprache), von einem Autorenkollektiv unter Leitung von Günther Desselmann und Harald Hellmich, Leipzig 1981, S. 198 ff.

1. Die Entwicklung des verstehenden Hörens

Wenngleich RS auch als Sprech Anlass genutzt werden können, so dient ihr Einsatz im FSU dennoch in erster Linie der Entwicklung des verstehenden Hörens. Zunächst soll nun darüber Aufschluss gegeben werden, wie dieser psychophysische Mechanismus des verstehenden Hörens abläuft, welche Prozesse wir vorfinden und wie der Lehrende die Lernprozesse fördern kann¹.

Verstehendes Hören gehört im FSU zum grossen Bereich der sprachkommunikativen Fähigkeiten und erscheint in verschiedener Weise "als Hören von Monologen, als Hören von Dialogen und als Hören in Dialogen"².

Das Autorenkollektiv von "DIDAKTIK DES FSU" beschreibt das Hörverstehen als eine "komplexe geistig-sprachliche Leistung", deren Ausbildung bei den Lernenden nur stufenweise erfolgen kann³.

Nach Kainz⁴ wird der psychophysische Mechanismus der beim Hörverstehen wirkt in folgende, meist parallel verlaufende und sich gegenseitig beeinflussende Teilprozesse gegliedert:

1. akustisch-perzeptive (der Hörer ordnet die erfassten Lautsprachezeichen zu phonetisch strukturierten Lautgebilden),
2. assimilativ-reproduktive (lückenhaft erfasste Teile werden ergänzt),
3. mnestisch-gnostische (hier setzt das eigentliche Hörverstehen ein: Komponenten sind das Wortlaut- und das Wortsinnverstehen),
4. logisch-intellektuelle (Erfassen des im Satz oder über den Satz hinausgehenden Ausgesagten)⁵.

Für den FSU besonders relevant ist der zweite Teilvorgang, der die Funktion eines Ergänzungsmechanismus hat: mit Hilfe mnestisch-gnostischer Vorgänge werden lückenhaft erfasste Teile ergänzt. Durch entsprechende Übungen ist diese Qualifikation bei den Lernenden zu entwickeln.

Analysen des logisch-intellektuellen Teilvorgangs haben gezeigt, dass es von Bedeutung für die Verstehensleistung ist, eine "aktive Haltung" des Hörers herauszubilden⁶. Durch vorab erteilte Zielangaben entwickelt der Hörer eine

¹Diese Thematik kann hier freilich nicht erschöpfend abgehandelt werden - es werden daher nur einige Aspekte genannt, die für die praktischen Schlussfolgerungen relevant sind. Wir verweisen auf die angegebene Fachliteratur.

²Erwin Arndt u.a. (Hrsg.): Moderner Sprachunterricht - Lehrerbildung und Lehrerfortbildung. Bericht über die V. Internationale Deutschlehrertagung in Dresden vom 1. bis 5. August 1977, Leipzig 1979, S. 325.

³DIDAKTIK DES FSU, a.a.O., S. 199.

⁴F. Kainz: Psychologie der Sprache, Band 3, Stuttgart 1954, S. 352.

⁵Siehe dazu ausführlicher DIDAKTIK DES FSU, a.a.O., S. 199 f und I.A. Simnjaja: Das Sinnerfassen bei Hören, in: Fremdsprachenunterricht und Psychologie, Berlin 1979

⁶DIDAKTIK DES FSU, a.a.O., S. 200.

individuelle Erwartungshaltung, die ihn im logisch-intellektuellen Prozess leitet und beim letztendlichen Sinnerfassen behilflich ist.

Dem Autorenkollektiv von "DIDAKTIK DES FSU" stellt sich der Prozess des Hörverstehens, als dessen schwierigste Form die Rezeption von Radiosendungen benannt wird, als äusserst kompliziert und bei dem Hörer mit höchster psychischer Anspannung verbunden dar, "denn die Leistungsfähigkeit des akustischen Kanals ist weit geringer als die des optischen"¹.

Schlussfolgernd für die Praxis bedeutet das, dass stufenweise vorangeschritten werden sollte: von kurzen einfachen Hörphrasen (im Unterricht mit Anfängern) bis hin zu grösseren Monologen (im Unterricht mit Fortgeschrittenen).

2. Textmerkmale der "Radiosprache"

Die Rezeption von Radiosendungen ist die schwierigste Form des Hörverstehens (s.o.). Das ist nicht weiter verwunderlich, weist doch die "Radiosprache" einige Besonderheiten auf: obwohl es sich zunächst scheinbar um gesprochene Sprache handelt, ist die "Einordnung in den geschriebenen Bereich der Sprache (...) sinnvoll und zwingend"².

Es fehlen alle nichtverbalen Signale, d. h. Mimik und Gestik können nicht wahrgenommen, visuelle Hilfsmittel nicht eingesetzt werden. Die Kommunikation ist extrem einseitig, Rückmeldungen sind nicht möglich. Die Sprechweise (Intonation, Betonung, "Unterton"), insbesondere der Verlauf der Intonationskurve, gewinnt an Bedeutung. Häufig sind die Texte von Radiosendungen vorformuliert, so dass sie in einer "sprachlich äusserst kontrollierten Form"³ erscheinen.

Auch Stummhöfer charakterisiert die "Radiosprache" daher als "eine spezifische Textsorte"⁴ der geschriebenen Sprache.

Folgende Merkmale seien für diese Textsorte genannt:

- die hohe Informationsdichte der Sprache
- der vorherrschende Typ des Aussagesatzes
- die Dominanz mitteilender, feststellender, berichtender und beschreibender Elemente
- das häufige Erscheinen der Redewiedergabe
- die erweiterten Partizipien und Passivkonstruktionen
- die aussergewöhnlichen (im Vergleich zur Umgangssprache) Satzstellungen
- die Häufigkeit des Nominalstils

¹ DIDAKTIK DES FSU, a.a.O., S. 202

³ ebenda, S. 2

² Bornhorst, a.a.O., S. 3

⁴ Stummhöfer, a.a.O., S. 94

- die Bevorzugung des Präteritums bei den Tempora und die Umschreibung des Konjunktivs mit "würde"
- der insgesamt sachlich-deskriptive Stil¹.

Die grundlegenden Textmerkmale der "Radiosprache" sollten den Lernenden an Beispielen demonstriert werden, erforderlichenfalls können sie auch in der Muttersprache erörtert werden. Durch gezielte Hörverstehensübungen können die Schwierigkeiten, die sich aus den Besonderheiten der "Radiosprache" ergeben, schrittweise abgebaut werden.

3. Lehr- und Lernziele

Globales Lernziel bei der Arbeit mit RS im FSU ist die Ausbildung der sprachkommunikativen Fähigkeiten. Daraus leiten sich die folgenden Feinlernziele ab, die sowohl von Bornhorst als auch von Stummhöfer genannt werden:

1. Die Lernenden sollen über öffentlich-diskutierte Probleme des Zielsprachenlandes informiert werden und in der Lage sein, die neuen Informationen aus der Sicht des Zielsprachenlandes sprachlich und inhaltlich zu bewältigen.
2. Die Lernenden sollen "Einzelheiten entsprechend ihrem Stellenwert in das Ganze einer Meldung ein(zu)ordnen bzw. aus einem Nachrichtenkomplex einzelne Meldungen (zu) selektieren, (zu) differenzieren, sie nach Intentionalität, Herkunft und Relevanz (zu) bestimmen sowie sie (zu) interpretieren und ggf. weiter(zu)geben"² können.
3. Die Lernenden sollen das Problem der Präsuppositionen bewältigen können (Präsuppositionen sind Äusserungen, die auf jeden Fall bei dem Hörer vorausgesetzt werden - z.B. geschichtliches und aktuelles landeskundliches Hintergrundwissen).
4. Die Lernenden sollen Techniken im verstehenden Hören entwickeln, die es ihnen ermöglichen, neue Informationen schnell zu erfassen, zu dekodieren, zu speichern und zu verarbeiten.

Bornheim führt zwei weitere Lernziele an:

5. Die Lernenden sollen den Inhalt von RS mit eigenen Worten (also nicht mit den spezifischen Mitteln der Radiosprache) wiedergeben können.
6. Die Lernenden sollen auf die RS reagieren können: durch einen Bericht, einen Leserbrief, ein Referat oder durch Diskussion der Inhalte³.

Im Zusammenhang eines emanzipatorischen Sprachunterrichts fordert Bornhorst als Lernziel, die Fähigkeit "Nachrichten kritisch zu hinterfragen" auszubilden⁴. Darüberhinaus können und sollen andere Lernziele entwickelt werden, die (wie auch einige der o. g.) weit über verstehendes Hören hinausgehen.

¹ siehe Stummhöfer, a.a.O., S. 93 und Bornhorst, a.a.O., S. 3f

² Stummhöfer, a.a.O., S. 94

³ Bornhorst, a.a.O., S. 5

⁴ ebenda

Letztendlich sollten durch den Einsatz von RS im FSU die Möglichkeiten dieses Mediums genutzt werden, um die von Wierlacher geforderte "Kultur-mündigkeit"¹ auszubilden. RS bieten hierzu eine besondere Chance.

4. Unterrichtsverfahren²

Bevor mit RS gearbeitet wird, sollten die Lernenden über Sinn und Zweck sowie über die Textmerkmale der "Radiosprache" (s.o.) informiert werden.

Vorzubereiten, bewusstzumachen und einzuüben sind mit den Lernenden bestimmte Hörstrategien: globalverstehendes Hören und selektivverstehendes Hören.

Demonstriert werden können die Hörstrategien durchaus an Beispielen aus der Muttersprache, denn es geht darum, aufzuzeigen, dass ein Wort-für-Wort-Verstehen nicht notwendig ist und dass das eigene Interesse das Hörverstehen lenkt und beeinflusst. Sind die Lernenden dementsprechend auf die Arbeit mit RS vorbereitet, so ist zur Frage überzugehen, in welcher Form und Länge das Material dargeboten wird.

RS können grundsätzlich in Form geschlossener Unterrichtseinheiten, als Sprech Anlass oder aber auch begleitend und auflockernd in einer beliebigen Unterrichtseinheit eingesetzt werden. Es empfiehlt sich jedoch, nicht zu lange mit RS im Unterricht zu arbeiten, da sehr schnell Ermüdungserscheinungen auftreten können und dann der motivierende Wert verlorenzugehen droht. Sinnvoll ist eine Zusammenfassung von Kurzmeldungen zu einem fachbezogenen Themenkomplex bis zu einer Gesamtdauer von 5 Minuten.

Im Unterricht könnte in folgenden Schritten vorgegangen werden:

1. Vorbereitung - Schaffung eines Vorverständnis

Vor der Präsentation der RS sollte dem Problem der Präsuppositionen genügende Aufmerksamkeit geschenkt werden. Die zu behandelnden Radiotexte werden in der Regel von Muttersprachlern für Hörer des Zielsprachenlandes verfasst und erhalten daher semantische und auch pragmatische Präsuppositionen. Der Lehrer sollte versuchen, diese durch einleitende Besprechungen und Zusatzinformationen aus der Landeskunde aufzulösen. Oftmals hängt gar ein Textverständnis von der Auflösung dieser Präsuppositionen ab.

¹Alois Wierlacher: Deutsch als Fremdsprache. Zum Paradigmawechsel internationaler Germanistik, in: Alois Wierlacher (Hrsg.): Fremdsprache Deutsch. Grundlagen und Verfahren der Germanistik als Fremdsprachenphilologie, München 1980, S. 22.

²Wir beziehen uns im folgenden auf Bornhorst, a.a.O., und Stumhöfer, a.a.O.

Zur Unterstützung des Hörverstehens ist es weiterhin wichtig, vorab eine (partielle) Vorstrukturierung des (neuen) Textes zu erstellen und evtl. Aufgaben zu erteilen. Dadurch soll sich bei den Hörern die geforderte "aktive Haltung" herausbilden, die das Hörverstehen lenkt und erleichtert. Für Texte mit (grob) bekannten Informationen schlägt Stumhöfer vor, "Vergleichsraster" vorzubereiten: bekannte (und wesentliche) Textteile sind dort aufgeführt, neue (noch nicht bekannte) Elemente aus dem Text sind von den Lernenden anschliessend zu ergänzen.

Auch ist es sinnvoll, im voraus einige visuelle Hilfsmittel (Bilder, Skizzen, Tabellen u.ä.) zu erstellen, die auch während der Präsentationsphase zur besseren Orientierung gezeigt werden könnten.

2. Textpräsentation

Der Radiotext sollte zweimal (nur ausnahmsweise dreimal) abgespielt werden. Anzustreben ist bei Fortgeschrittenen eine einmalige Präsentation, um an echte Situationen anzugleichen.

Die Lernenden sollten Gelegenheit haben, während des Hörens Notizen anzufertigen. Zum Abspielen der RS ist es nicht erforderlich in ein Sprachlabor zu gehen. Die Textpräsentation kann auch mit einem einfachen Cassettenrecorder in einem normalen Unterrichtsraum erfolgen. Möglicherweise verbessert sich dadurch sogar die Lernatmosphäre für die Studenten.

3. Übungen

a) Übungen zum verstehenden Hören

Soll das Zuhören gelenkt werden (was zur Herausbildung von Hörtechniken zu empfehlen wäre), so werden zu jeder Einzelmeldung vor der Textpräsentation einige Fragen gestellt. Durch Verwendung bestimmter "Schlüsselwörter" kann die Aufmerksamkeit der Lernenden auf das Wesentliche gelenkt werden und das Erfassen der neuen Informationen erleichtert werden. Bewährt haben sich u.a. "Flussdiagramme" die vom Lehrenden vorbereitet und vom Lernenden ergänzend ausgefüllt werden. Möglich ist es natürlich auch, Aufgaben erst nach dem Abspielen zu erteilen (=nicht-gelenktes Zuhören), so dass der Lehrende überprüfen kann, inwieweit die Lernenden den Textinhalt verstanden haben. Übungsformen wären hier die bekannten Auswahlantworten, Richtig-falsch-Aufgaben, Lückentexte usw.

Durch diese letzte Übungsform werden jedoch die geforderten Hörtechniken nicht entwickelt, so dass beide Möglichkeiten (gelenktes und nichtgelenktes Zuhören) genutzt werden sollten.

b) Lexik

Neue Lexik sollte "intuitiv-kombinatorisch" durch selbständig Erschliessung

aus dem Textzusammenhang und/oder durch Erarbeitung von Wortbildungsregularitäten entwickelt werden. Anzulegende Wortlisten sollten systematisiert werden (Ober-, Unter- und Nebenbegriffe, Antonyme-Synonyme) und möglichst im Bedeutungszusammenhang bleiben. Besonders zu berücksichtigen sind Verbalsubstantive, Präfixe und Suffixe sowie die sprachlichen Mittel die der Verknüpfung dienen.

c) Grammatik

Grammatische Übungen sollten möglichst unterlassen werden. Nur wenn grammatische Schwierigkeiten das Verständnis der Textzusammenhangs gefährden, sollte durch gezielte Übungen versucht werden, die Schwierigkeiten zu überwinden. Insbesondere Übungen mit mehrstufigen, komplexen Satzgliedern zur Ermittlung des Informationskerns wären sicher manchmal sinnvoll. Generell sollten alle Übungen (mit Ausnahme der Übungen beim gelenkten Zuhören) nach Möglichkeit in der Form der Gruppenarbeit gemacht werden.

4. Anwendung

Nach dem Übungsteil könnte anschliessend der Radiotext noch einmal präsentiert und evtl. auch in schriftlicher Form vorgelegt werden. Möglich sind abschliessend recht verschiedenartige Formen der Anwendung. Anfangen von der Wiedergabe und der Kommentierung, über die Diskussion und spontane Stellungnahme, kann bis zur Vorbereitung von Kurzreferaten vorgedrungen werden. Auf jeden Fall jedoch sollten auch in der Anwendungsphase weitere zusätzliche Hintergrundinformationen zum Textverständnis erarbeitet werden.

Interessant für die Lernenden ist das Verfassen von Hörerfragen (-briefen) an die Radioredaktion und mögliche Antwortbriefe darauf. Auch könnten die Lernenden zum gleichen Inhalt Nachrichtentexte verfassen, die für die Hörer ihres Heimatlandes bestimmt sind. Und letztendlich könnten sich die Lernenden im Sprachlabor selber im Nachrichtensprechen üben.

Natürlich gibt es viele weitere Übungs- und Anwendungsmöglichkeiten für den Unterricht mit Radiosendungen. Berücksichtigt werden sollte jedoch immer, dass die Arbeit mit RS unter dem Ziel der Entwicklung der kommunikativen Kompetenz steht und dementsprechend auch die Unterrichtsformen kommunikationsfördernd sein sollten. Längere Aufenthalte im Sprachlabor und zu häufiges Frage-Antworten verleiden dem Studenten die Arbeit auch mit RS recht schnell und verspielen die motivierenden Möglichkeiten.

Inhaltliche und Lerninteressen der Studenten sollten auch bei der Arbeit mit RS im FSU der Ausgangspunkt aller didaktischen Überlegungen sein.

Övningsbok i ordbildning med regler
Anna Hallström
Akademilitteratur, 1982

Denna bok är avsedd att användas som lärobok i svenska för utlänningar. Anna Hallström har utarbetat övningarna på basen av den praktiska erfarenhet hon har som lärare vid Institute for English-speaking Students vid Stockholms universitet.

Övningarna omfattar bl a följande: Populära efterleder, Prefix, Nekande prefix, Adjektivsuffix, Adjektivsuffixens betydelser, Verb-suffix.

En del av övningarna kunde säkert med fördel användas i undervisningen av svenska vid språkcentrerna eller åtminstone rekommenderas eleverna som självstudiematerial.

Eva May

The Sociolinguistics of Learning and Using a Non-Native Language
Leo Loveday
Pergamon Press, 1982

This book represents a sociolinguist's view of what constitutes communicative competence and how it should be taught.

It begins with an analysis of the term 'sociolinguistics' and then goes on to deal with the social dynamics of becoming and being bilingual. Loveday stresses the importance of attitude towards the target community as a decisive factor in learning a foreign language and draws attention to the 'natural' ethnocentrism of groups to see themselves as superior and psycholinguistically distinct from others.

He next discusses the relationship between language and culture, showing how cultural relativism has moved away from the purely formal aspects of language to concentrate on linguistic behaviour. He also describes how cultural differences influence classroom interaction and recommends ways of overcoming the ensuing difficulties.

Next comes a very interesting and amusing chapter on communicative competence in a non-native language, which makes it abundantly clear with the aid of plentiful illustrations mainly from three language

communities - the Athabaskans (a Red Indian tribe in sub-arctic Canada), the Japanese, and the Germans - how difficult cross-cultural and cross-lingual transactions are to manage successfully. Loveday then goes on to give methodological advice on how to avoid these difficulties and supply the learners with a genuine communicative competence in the foreign language.

The following chapter studies the various traditional norms in L2 teaching, showing why and how these lead to non-communication or utterly unnatural communication in the classroom. In addition it explains in lucid terms why these norms should be relaxed or preferably abandoned for sociolinguistic reasons.

Loveday puts the case very convincingly for teaching a communicative competence which takes into account social and cultural factors. It may be arguable to what extent his recommendations can be applied in a Finnish context, but his book makes very illuminating and enjoyable reading indeed.

Eva May

Writing for a Specific Purpose
Sandra McKay & Lisa Rosenthal
Prentice Hall Inc., 1980

This book of exercises is intended for use with intermediate and advanced ESP students studying in the US to develop a number of skills needed when writing for professional or academic purposes, such as, knowledge of rhetorical patterns, an ability to analyse and organise information, and choosing an appropriate tone.

Exercises on punctuation and grammar are included and also a detailed description on how to write a research paper.

D A Wilkens's Notional Syllabuses forms the theoretical basis for the book, and this might partly explain the fresh outlook and admirably lucid presentation and organisation of the material. Each chapter first describes a specific function (eg inform/focus, clarify, classify, recommend, predict etc) used in writing, illustrates how this function is used, lists appropriate terms and provides a variety exercises, many of them simulations. Some of these are admittedly not suitable for Finnish students because of their exclusively American setting,

but, on the other hand, these would of course provide an insight into American society as a bonus.

For those who do not teach American English this book can still offer a wealth of ideas on how to organise writing exercises and how to make them interesting for the students.

Eva May

VENÄJÄÄ TUTKIJOILLE

В.И. Митрохина, О.Г. Мотовилова
РУССКИЙ ЯЗЫК ДЛЯ СПЕЦИАЛИСТОВ
Общенаучная тематика
Изд. "Русский язык"
Москва 1981

V.I. Mitrohina, O.G. Motovilova
Venäjää spesialisteille
Yleistieteellinen aihepiiri
Kustantamo "Russkij Jazyk"
Moskova 1981

Uusien tehokkaiden opetusmenetelmien kehittäminen eri alojen tiedemiesten vieraan kielen opetukseen on viime vuosien aikana koettu hyvin ajankohtaiseksi ja tärkeäksi tehtäväksi. Tieteellisen kielen perussanaston ja rakenteellisten erityispiirteiden nopea omaksuminen edellyttää uuden tyyppisten oppikirjojen laatimista. Yhtenä esimerkkinä tällaisista on oppikirja "Venäjää spesialisteille".

Tämä teos on ensimmäinen osa oppimateriaalisarjasta, joka käsittää venäjän kielen oppikirjoja eri tieteenaloja varten. Se sisältää yleistieteellisen aihepiirin ja on tarkoitettu kaikkien tieteenalojen tutkijoiden käyttöön. Jatkossa ilmestyvät erilliset oppikirjat fysiikasta, matematiikasta, kemiasta ja biologiasta.

Oppikirjan tavoitteena on sellaisten kielellisten rakenteiden ja muotojen käytön opettaminen, joita tutkijat, insinöörit, jatko-opiskelijat ja opiskelijat käyttävät tieteellisten julkaisujen ja väitöskirjojen kirjoittamisessa, tieteellisissä keskusteluissa, väitöstilaisuuksissa, luentojen valmistamisessa, tutkimuksen teossa ja tutkimustulosten esittelyssä.

Oppikirja on tarkoitettu sellaisille tutkijoille, jotka tuntevat venäjän kielen peruskieliopin ja joilla on jonkin verran myös suullista kielitaitoa - siksi siinä ei sijamuotoja lukuunottamatta käsitellä kieliopillista aineistoa. Tieteelliselle tyylille tyypilliset sanaliitot ja rakenteet annetaan oppikirjassa tilanne- ja aihekohtaisina ja ne käsittävät seuraavat alueet:

1. tieteellinen tutkimus
2. tutkimuksen tulosten pohdiskelu
3. tutkimuksen tulosten muotoilu
4. luokittelu ja bibliografia

Oppikirja soveltuu hyvin itseopiskeluun, mutta sitä voidaan käyttää oheismateriaalina myös opettajajohtoisessa opetuksessa. Teoksesta on ilmestynyt viisi eri versiota kohdekielinä ruotsi, englanti, saksa, ranska ja espanja, joista ohessa lyhyet esitteet.

Sirkka Laihia-Kankainen

TYPISKA ORDGRUPPER OCH UTTRYCK

Under de senaste åren har det blivit allt mer aktuellt att försöka få fram nya effektiva metoder för att lära olika specialister främmande språk. Sökandet efter nya vägar att snabbare lära ut en allmänvetenskaplig terminologi och strukturella särdrag i den vetenskapliga stilen har gjort det nödvändigt att skriva läroböcker av en ny typ, som t ex denna bok "Typiska ordgrupper och uttryck".

Detta läromedel är tänkt som en serie enskilda böcker inom olika vetenskapliga områden. Denna den första boken innehåller en allmänvetenskaplig tematik och är avsedd för specialister inom de mest skilda arbetsområden. Man ämnar senare ge ut särskilda böcker inom fysik, matematik och biologi.

Denna bok är skriven på ryska och svenska och avsedd för forskare, ingenjörer, doktorander och studenter som vill bättra på sina ryska kunskaper. Man förutsätter då att de har vissa förkunskaper i ryska och i någon mån behärskar den ryska grammatiken, särskilt formläran. Boken kan användas både för självständiga studier och studier under lärares ledning. Boken kan även användas av ryska specialister som önskar bättra på sina kunskaper i svenska.

Bokens huvudsyfte är att visa hur konstruktioner och former används, som är utmärkande för det vetenskapliga språket.

Man har utarbetat olika lexikala teman vilka står som huvudrubrik för bokens olika avdelningar:

- I. Vetenskaplig forskning;
- II. Diskussion av forskningsresultat;
- III. Utformning av forskningsresultat i en avhandling;
- IV. Klassificering och bibliografi.

RUSSIAN FOR SCIENTISTS

Development of new effective methods for teaching foreign languages to specialists is becoming an ever more topical problem. Manuals of a new type have to be created if the general scientific terminology and the structural peculiarities of scientific speech are to be mastered in the quickest possible way, and «Russian for Scientists» is precisely one such manual.

This manual has been conceived as a series of publications devoted to different branches of science. The first book of the series deals with general scientific subjects and is intended for specialists of all professions. In the future publication of separate books on physics, mathematics, chemistry, and biology is planned.

This book is the Russian-English version of the manual.

The principal aim of the manual is to demonstrate how scientists, engineers, post-graduates and students use special language constructions and forms

when writing scientific papers, discussing and defending dissertations, preparing lectures, talking on scientific subjects of a general nature as well as when carrying on research and presenting its results.

Since the manual is intended for persons familiar with Russian grammar and possessing oral skills, it contains no reference grammar material other than information on declension.

Word combinations and constructions most typical of the scientific style are arranged in the manual according to a situational-topical principle, and comprise the following sections:

- I. Scientific research
- II. Discussion of research results
- III. Presentation of research results
- IV. Classification and bibliography

RUSSISCH FÜR FACHWISSENSCHAFTLER

In den letzten Jahren wird die Aufgabe, neue effektive Methoden zum Erlernen von Fremdsprachen durch Spezialisten zu entwickeln, immer dringender. Auf der Suche nach Möglichkeiten einer schnellsten Aneignung der allgemeinwissenschaftlichen Lexik und der Strukturbesonderheiten des wissenschaftlichen Redestils ergab sich die Notwendigkeit, einen Leitfaden neuen Typs zu entwickeln, wovon das vorliegende Buch „Russisch für Fachwissenschaftler“ zeugt.

Dieser Leitfaden ist als eine Reihe einzelner Lieferungen für verschiedene Wissenschaftsbereiche konzipiert. Die erste Ausgabe enthält die allgemeinwissenschaftliche Thematik und ist für Spezialisten aller Berufe bestimmt. Im weiteren sollen einzelne Ausgaben für die Themen Physik, Mathematik, Chemie und Biologie erscheinen.

Das vorliegende deutschsprachige Buch ist für Wissenschaftler, Ingenieure, Aspiranten und Studenten gedacht, die passive Kenntnisse der russischen Sprache besitzen, die grammatischen Regeln der russischen Sprache beherrschen und ihre Sprachkenntnisse verbessern wollen. Der Leitfaden ist sowohl im Unterricht unter Anleitung eines Lehrers als auch für das selbständige Erlernen der russischen Sprache zu benutzen. Außerdem kann dieser Leitfaden auch sowjetischen Spezialisten zur Erweiterung ihrer Deutschkenntnisse als Hilfsmittel dienen.

Das Hauptziel dieses Leitfadens besteht darin, den Gebrauch von spezifischen Konstruktionen und Formen und vor allem von Standardkonstruktionen zu illustrieren, die für den wissenschaftlichen Redestil kennzeichnend sind.

Das Hauptaugenmerk richtet sich auf fünf lexikalische Themen, die den Abschnitten des Buches entsprechen:

1. Wissenschaftliche Untersuchung
2. Erörterung der Untersuchungsergebnisse
3. Dokumentierung der Untersuchungsergebnisse
4. Bibliographie
5. Wissenschaftliche Einrichtungen

LE RUSSE POUR LES SPECIALISTES

Ces dernières années la recherche de méthodes nouvelles et efficaces pour enseigner les langues étrangères aux techniciens et scientifiques devient un problème de plus en plus actuel. Ainsi des manuels de formule nouvelle, tel le présent ouvrage, ont vu le jour; ils facilitent l'acquisition rapide du vocabulaire et des particularités du style scientifique.

Ce livre est le premier d'une série de manuels relatifs aux différentes sciences. Il contient un lexique général, commun à toutes les sciences, indispensable aux spécialistes de diverses professions. La collection prévoit des manuels spécialisés concernant la physique, les mathématiques, la chimie et la biologie.

Le présent livre, dans sa version russe-française, est avant tout, un recueil de structures et de formes utilisées par les scientifiques, techniciens, universitaires et étudiants rédigeant des articles et des thèses, discutant et soutenant ces thèses, préparant des conférences, participant aux discussions et aux recherches.

Destiné à des usagers connaissant l'essentiel de la grammaire russe et sachant s'exprimer en cette langue, le présent manuel ne contient aucun renseignement grammatical (exception faite pour les cas d'attribution).

Les séries de mots et les constructions stéréotypées propres au style scientifique sont groupées en quatre parties qui correspondent aux grands thèmes suivants: 1. Etude scientifique, 2. Discussion des résultats de recherches,

3. Présentation des résultats de recherches, 4. Classification et bibliographie.

EL RUSO PARA LOS ESPECIALISTAS

En los últimos años la búsqueda de nuevos y eficaces métodos de enseñanza de lenguas extranjeras a los especialistas (técnicos y científicos) ha llegado a ser un problema de cada vez más actualidad. La presente obra, «El ruso para los especialistas», responde a la necesidad de crear manuales de tipo nuevo que faciliten una rápida adquisición del vocabulario científico general y de las particularidades estructurales del estilo científico.

Esta obra forma parte de una serie de manuales referentes a diferentes ciencias. El primer libro contiene un léxico científico general, indispensable para los especialistas de distintas profesiones. La colección constará de manuales especiales de física, matemáticas, química y biología.

El presente libro, en su versión ruso-española, tiene ante todo por objeto mostrar las construcciones y formas idiomáticas particulares empleadas por los científicos, ingenieros, postgraduados y estudiantes universitarios al escribir artículos y tesis, al discutir y defender las tesis, preparar conferencias, participar en discusiones y en investigaciones.

Los futuros usuarios del libro deben conocer lo esencial de la gramática rusa y saber expresarse en esta lengua. Por eso el presente manual no contiene ninguna regla gramatical (a excepción de las declinaciones).

Las series de palabras y las construcciones estereotípicas propias del estilo científico están agrupadas en cuatro partes que corresponden a los grandes temas siguientes: I. Investigación científica, II. Discusión de los resultados de las investigaciones, III. Presentación de los resultados de investigación, IV. Clasificación y bibliografía

TIEDOTUKSIA — INFORMATION

2. kutsu

NEUROLINGVISTIIKAN, FONIATRIAN JA PUHETERAPIAN PÄIVÄT
JYVÄSKYLÄSSÄ 15. - 16.4.

Jyväskylän yliopisto ja Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys (AFinLA) järjestävät neurolingvistiikan, foniatrian ja puheterapian päivät huhtikuun 15.-16. päivinä 1983. Päivien osanottajilla on mahdollisuus pitää noin 20 minuutin esitelmä päivien teemoihin liittyvistä aiheista. Ilmoittautumisaika päättyy 14.3.

Kotimaisten esiintyjien lisäksi seminaariin saapuu kaksi ulkomaista esitelmöitsijää: prof. Ruth Lesser Newcastle upon Tynen yliopistosta ja dos. Peter Borenstein Göteborgista. Prof. Lesser on johtavia neurolingvistejä, joka on kirjoittanut mm. teoksen "Linguistic Investigations of Aphasia". Tri Borenstein taas on tutkinut erityisesti afasioiden neuroanatomista ja neurofysiologista taustaa. Suomalaisista luennoitsijoista mainittakoon mm. prof. Matti Bergström.

Lähempiä tietoja seminaarista antavat prof. Kari Sajavaara (Jyväskylän yliopiston englannin kielen laitos), dos. Matti Leiwo (Jyväskylän yliopisto, Puheentutkimus ja kielitiede) sekä lis. Seija Äystö (Jyväskylän yliopiston psykologian laitos), jolle voi myös lähettää ilmoittautumiset (ilmoittautumislomake sivulla 43), os. Jyväskylän yliopisto, 40100 Jyväskylä 10. Osallistumismaksu mk 20,- maksetaan paikan päällä. Päivien tarkka ohjelma lähetetään ilmoittautuneille maaliskuun puolivälissä.

POHJOISMAINEN TUTKIJASYMPOSIUM

"Research of the Slavic Aspect and Corresponding
Phenomena in Germanic and Finno-Ugric Languages"

26.-28.8.1983 Vaasassa

ALUSTAVA OHJELMA

Perjantai 26.8.83

- klo 12 Ilmoittautuminen
12.30 Lounas
13.30 E s i t e l m ä slaavilaisen aspektin kontrastiivisesta tutkimuksesta (slaavilaisten kielten jaoston puheenjohtaja, mahdollisesti prof. M.A. S e l j a k i n Tarton yliopistosta)
14.30 Kahvitauko
15 E s i t e l m ä "Aspect and Tense Languages" (skandinaavisten kielten jaoston puheenjohtaja prof. Östen D a h l Tukholman yliopistosta)
16 E s i t e l m ä "The Concepts of 'Aspect' and 'Aktionsarten' in Finno-Ugric Languages" (suomen ja sukukielten jaoston puheenjohtaja prof. Eeva K a n g a s m a a - M i n n Turun yliopistosta)
17 Päivällinen
18 K e s k u s t e l u a päivän esitelmistä ja lauantain ryhmätyöskentelyn valmistelua
19 Illanvietto

Lauantai 27.8.83

- klo 8 Aamiainen
9 Ryhmäkohtaisia esitelmiä jaostoissa I, II ja III:
I Aspekti slaavilaisissa kielissä
II Aspekti suomessa ja sen sukukielissä
III Aspekti skandinaavisissa kielissä
12 Lounas
13.30 Ryhmätyöskentely jatkuu
14.30 Kahvitauko
15 Ryhmäkohtaisia esitelmiä "sekakielisissä" jaostoissa A ja B:
A Aspekti ja tekstilingvistiikka
B Kontrastiivinen aspektitutkimus
17 Päivällinen
18 Ryhmätyöskentely jatkuu
19 Saunailta

Sunnuntai 28.8.83

- klo 8 Aamiainen
9 Työskentely jaostoittain jatkuu
11 P ä ä t ö s k e s k u s t e l u
12 Lounas
13.30 E x k u r s i o
17 Päivällinen

Kielet

Englanti ja venäjä

Suomea ja skandinaavisia kieliä voidaan käyttää asianomaisissa jaostoissa

Osanottajat

Osanottajia toivotaan kaikista Pohjoismaista. Ohjelmassa mainittujen pääesitelmäitsijöiden (Eeva Kangasmaa-Minn, Östen Dahl, M.A. Seljakin) lisäksi on alustajiksi kutsuttu Neuvostoliitosta prof. Ju. S. M a s l o v (Leningradin yliopisto) ja CSc. Ants P i h l a k (Eestin Tiedeakatemian vieraiden kielten laitos).

Mikäli kaikki osanottajat majoittautuvat välittömästi symposiumtilojen yhteyteen, joudutaan osanottajamäärä rajoittamaan n. 25:een. Ilmoittautumislomakkeeseen pyydetään merkitsemään, haluaako tietoja hotellimajoituksesta.

Ensisijaisena valintaperusteena on esitelmän aihe, mutta tilanteesta riippuen on mahdollista osallistua ilman esitelmää.

Osallistumismaksu

160,- mk

Symposiumpaikka

Symposium pidetään Evangeliska folkhögskolanin kurssikeskuksessa, jossa voi asua 2- ja 3-hengen huoneissa. Täysihoitomaksuun 105,- mk/vrk kuuluu yöpyminen ja ohjelmaan merkityt ruokailut.

Esitelmät

Symposiumissa pidetyistä esitelmistä ja alustuksista toimitetaan julkaisu, jota kukin osanottaja saa yhden kappaleen.

Symposiumiin hyväksytyiltä osanottajilta tullaan maaliskuun aikana erikseen pyytämään tiivistelmät ja ne lähetetään kaikille etukäteen.

Järjestäjät

Vaasan korkeakoulun kielten laitos

Helsingin yliopiston slaavilaisten kielten laitos

Ilmoittautumiset

Oheisella lomakkeella (s. 45) viimeistään 10.3.83.

Tiedustelut

Marja L e i n o n e n, Helsinki, puh. 90-604970

Hannu T o m m o l a, Vaasa, puh. 961-122511 (työ) tai 961-113003 (koti)

TERVETULO A V A A S A A N !

AFinLAn TIEDOTUKSIA

Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA r.y. valitsi syyskokouksessaan 1982 yhdistykselle uuden hallituksen vuodeksi 1983. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Matti Leiwo (Jyväskylä, puh. 941/291707, 741049, k.) ja sihteeriksi Mervi Eloranta (Jyväskylä, puh. 941/291912) ja Pirjo Lätti (Jyväskylä, puh. 941/253708, k.).

Muiksi hallituksen jäseniksi valittiin:

Varsinaiset jäsenet:

Kari Sajavaara (vpj.)(Jyväskylä)

Viljo Kohonen (vpj.) (Tampere)

Jorma Tommola (julk.toim.)(Turku)

Ingegerd Nyström (rah.hoit.)(Helsinki)

Anna Mauranen (AILAn kirj.vaiht.)(Helsinki)

Pekka Hirvonen (Joensuu)

Anneli Kauppinen (Helsinki)

Varajäsenet:

Liisa Lautamatti (Jyväskylä)

Pekka Boman (Pori)

Raija Ruusuvuori (Turku)

Seija Tiisala (Helsinki)

Anne Räsänen (Jyväskylä)

Heikki Nyssönen (Oulu)

Auli Hakulinen (Helsinki)

Yhdistyksen osoite on entinen:

AFinLA/Englannin kielen laitos

Jyväskylän yliopisto

40100 Jyväskylä 10

AFinLAn julkaisuja voivat jäsenet tilata em. osoitteesta.

Muut kuin jäsenet: Akateeminen kirjakauppa

PL 128

00101 Helsinki 10

AFinLAn voi liittyä jäseneksi maksamalla jäsenmaksun (vuodeksi 1983 50,-, opiskelijat 25,-) yhdistyksen postisiirtotilille no 5156 23-4.

Tämän lehden mukana jäsenet saavat jäsenmaksukuitin. Kirjoita osoitteesi kuittiin selvästi, sillä AFinLAn posti tulee tällä osoitteella.

AFinLA:n SYYSSYMPOSIUM 1982 Oulussa 13.-14.11.1982

Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen AFinLAn syysseminarium 1982 pidettiin Oulun yliopistossa 13.-14. marraskuuta 1982 aiheesta PRAGMALINGVISTIIKAN KYSYMYKSIÄ JA SOVELLUKSIA. Paikallisena järjestäjänä toimi englantilaisen filologian laitos, järjestelytoimikunnan puheenjohtajana prof. Heikki Nyssönen ja sihteerinä assistentti Leena Kuure. Osanottajia oli n. 80 eri puolilta Suomea.

Pragmalingvistiikka pyrkii systemaattisesti selvittämään kielen viestinnällistä käyttöä erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Kieltä tarkastellaan sosiaalisen vuorovaikutuksen osana elävissä yhteyksissä. Sovelluksia pragmalingvistiikalla on esimerkiksi kielenopetuksessa.

Päivien ensimmäisessä esitelmässä Kari Sajavaara (Jyväskylän yliopisto) käsittelee kielenoppimisen, kielitiedon ja pragmaattisen tiedon välisiä yhteyksiä. Esimerkiksi syntyperäinen kielenpuhujana näyttää luottavan enemmän pragmaattiseen kuin kieliopilliseen tietoon lauseiden hyväksyttävyyttä arvioidessaan. Päinvastainen on tilanne taas esim. suomalaisen arvioidessa englanninkielisten lauseiden hyväksyttävyyttä.

David Marsh (Oulun yliopisto) tarkasteli kirjoitetun tekstin interaktiivista analysointia, jossa monologi muutetaan dialogiksi. Kirjoittaja osoittaa erilaisin signaalein tekstin kehittymistä, mutta myös lukija voi pyrkiä tulkitsemaan ja ymmärtämään tekstiä tekemällä kysymyksiä. Lähestymistavalla on ilmeisesti myös pedagogista merkitystä.

Liisa Lautamatti (Jyväskylän yliopisto) oli analysoinut vaihtoehtoisia vastaamiskaavioita presidentinvaalihaastattelussa televisiossa. Hänen analysointimallinsa kuvaa, miten esim. torjua tai lykätä haastattelijan esittämä teeman lähestymistapa tai formuloida se uudelleen, jos haastateltava hyväksyy lähestymistavan.

Symposiumin vierailuluennoitsijana oli prof. Henry Widdowson Lontoosta, joka tarkasteli esitelmässään *Reference and representation as modes of meaning* viittaavaa ja esittävää semanttista funktiota ja sovelsi käsitteitä kaunokirjallisuuden erityisluonteen kuvaukseen.

Toisen päivän ensimmäisessä esitelmässä Gerald Porter (Vaasan korkeakoulu) esitteli kansanlauluja kielen rakenteiden opettamisen apuvälineenä, oppimisen aktivoijana ja erilaisten kulttuuri-ilmiöiden havainnollistajana.

Viljo Kohonen (Tampereen yliopisto) esitteli kommunikatiivisuutta

vieraisten kielten opetuksen tavoitteena analysoimalla sen olennaisia piirteitä sekä pohdiskelemalla, miten ne voitaisiin ottaa huomioon esim. arvostelussa ja miten voitaisiin lisätä tilanteita, joissa oppijan huomio kiinnittyisi omakohtaisten merkitysten tuottamiseen, ei kielelliseen muotoon.

Anneli Kauppinen (Ylioppilastutkintolautakunta) kertoi äidinkielen päättökokeen kehittämiskokeiluista, miten tehtäviä voisi kehittää viestinnälliseen suuntaan sekä kirjallisuuden analysointiin.

Tuuli Huovila (Oulun yliopisto) oli soveltanut tekstilingvistisiä perusteita peruskoululaisten aineiden rakenteen tarkasteluun. Esitelmässään hän kertoi, minkälaisia tekstityyppiä aineissa esiintyy.

Päivien ohjelmaan kuului lisäksi keskustelu, jossa tarkasteltiin mm. sitä, miten vuorovaikutusanalyysin tutkimus on edennyt puhtaasta kooditutkimuksesta ja miten tulkitsijan kuuluminen ryhmään tai ryhmän ulkopuolisuus vaikuttaa tulkintaan.

Päivien esitelmät tulevat aikanaan ilmestymään AFinLAN vuosikirjassa.

8 ST ANDREWS HILL LONDON EC4A 3JA

TELEPHONE 01-735 0202 TELEGRAMS OBSERVER LONDON EC4 T ELEX 842363

The Observer newspaper offers a new EFL service. The newspaper will publish nine monthly packs, each consisting of twenty articles selected from the previous month's editions of the Observer. The articles are accompanied by worksheets with ideas for exercises on comprehension and vocabulary as well as ideas for group work and further discussion.

The cost of the nine packs supplied from October to June is £50 plus £9 for postage and packing.

Sample copies on pages 33 and 34.

Order form on page 43.

Death of a life-cycle

'Our land, compared with what it was, is like the skeleton of a body wasted by disease. The plump, soft parts have vanished and all that remains is the bare carcass.'

SO lamented Plato, contemplating the destruction of the once plentiful forests of Attica. As the trees came down springs dried up and the land became barren. Over two millennia later the ground is still rocky and infertile.

Now the wasting sickness has spread with our civilisation to the most vulnerable, and vital, organs of the living earth.

Rapid destruction of the great tropical rain forests threatens to make a million species of plants and animals extinct by the end of the century. It is endangering water supplies on which a 1,000 million people depend for food, and may alter the world's climate.

The World Wildlife Fund has just launched its most important campaign, to try to save the forests. On Thursday a British organisation, Earthlife, will announce its contribution to the campaign, aimed at raising £3 million to help save three important forests in Cameroon.

The rain forests are the most exuberant celebration of life ever to have existed on earth. They cover only six per cent of its land surface, but are home to almost half of all living species. Yet they grow on some of the planet's poorest soils.

They achieve this biological miracle by constructing an intricate and delicate web of life, spread like a damp green blanket over almost sterile ground. Trees, 150 feet high, virtually perch on the surface thrusting most of their roots flat out across the forest floor into the thick, nourishing layer of debris that covers the ground. In the twilight, almost windless world between this rich carpet and the tree canopy is the most extraordinary biological powerhouse

on earth.

Yet we know no more than the barest outline of life in the forests. We have not even discovered more than 15 per cent of their four to five million species, let alone studied them.

Experts say the largest area of the Brazilian Amazon forest for which there is a reliable tree survey is a mere 13½ acres.

Indeed, we don't even know for sure how much we are cutting down. Conservative estimates are that about half of them have already gone, that 18 million acres are going every year and another 11 million are severely damaged.

On present trends Malaysia, Nigeria, the Ivory Coast and all Central America will be bare by the end of the century.

As the trees come down there is nothing to protect the precious nutrients from the tropical rains which can strip 75 tons of soil from an acre in just one storm.

Much of the forest is cut down for hardwoods, like mahogany. Only six per cent of the wood taken from forests is exported, but it is still worth over £4,000 million on world markets. As Asian forests are logged out, the companies are turning to Latin America.

Their tracks often open up the jungle to agriculture, the greatest source of destruction.

Poor people, denied access to land elsewhere (93 per cent of Latin America's farmland is owned by just 7 per cent of its people), hack out plots in a desperate attempt to find somewhere to grow food.

But farmers find that the apparent fertility of the forests is an illusion. After a year or two of good harvests the soil reverts to its original sterility. When the land is destroyed they move farther into the forest and start again.

Cattle ranching is the major cause of destruction in Central America and the Brazilian

Amazon. It produces cheap, lean beef suitable for fast food chains and almost all of it goes north to the United States.

Within seven years or so, the land has become useless, but the ranchers have made their profits, and they move on to flatten more forest.

Costa Rica's beef production has tripled over the past 20 years. But it has gone for export; the local people now eat half as much as they did—less meat than a domestic cat in the United States. And the country's magnificent rain forests, which contain more bird species than the whole of North America, have been slashed by a third.

Even the death of a single species diminishes us all, because each is a storehouse of substances that may well prove invaluable to man. The humblest bacterium, it is said, can synthesise in its brief life more organic compounds than all the world's chemists combined.

Already half the medicines in the world's pharmacies are derived at least partly from rain forest products, and new sources of drugs are being found all the time in these natural laboratories.

When the forests go, rainfall drops, and fresh water supplies are disrupted. Even worse, their disappearance adds to the 'greenhouse effect' which most scientists expect will change the world's climate in the next century. One result could be that the Soviet Union rather than the United States becomes the world's leading grain producer, with enormous geopolitical consequences.

This spring an international attempt by three UN agencies to draw up a global rescue plan for the forests collapsed when key countries like Brazil, Zaire, Colombia, Venezuela and Burma failed even to turn up.

WORKSHEET 13A

Death of a life-cycle

Comprehension

1. What is 'the wasting sickness' referred to by the writer (line 14)?
2. What is meant by 'the most exuberant celebration of life' (line 36)?
3. Describe in your own words how the great trees manage to flourish on such poor soil (lines 42-54).
4. Comment on the writer's use of the word 'mere' (line 69).
5. What completes the destruction of the top soil after the trees are cut down (lines 82-87)?
6. Give an alternative phrase for 'logged out' (line 94).
7. What are 'fast food chains' (line 118)?
8. What is meant by 'hack out plots' (line 104)?
9. Explain what the writer means by 'Even the death of a single species diminishes us all' (line 139).
10. What do you imagine the 'greenhouse effect' to be? Explain how this may influence the world situation in years to come.

Without referring to the article fill in each of the numbered spaces with one suitable word:

Even the death 1 a single species diminishes 2 all, because each 3 a storehouse of substances that 4 well prove invaluable 5 man. The humblest bacterium, 6 is said, can synthesise in 7 brief life more organic compounds 8 all the world's chemists combined. 9 half the medicines in 10 world's pharmacies 11 derived at least partly 12 rain forest products, and new sources of drugs are 13 found all 14 time in these natural laboratories.

Discussion

- Is it realistic to expect nations to cooperate in an international attempt to save the rain forests?
- To what extent can controls be applied to agricultural ventures which destroy the balance of nature, and have global consequences?
- What long term effects from the destruction of the rain forests do you envisage?
- Is the apparent lack of care for the environment a characteristic of our modern age?

Essay Topic

'Man is nature's worst enemy - Discuss'. Use about 250 words and include some of the ideas discussed above in your essay.

KIELIKESKUSUUTISTEN ARTIKKELIT VUONNA 1982

Index to articles in Language Centre News 1982

I Raportteja

N:o/No. s/p

Michael Coleman: Conference of the Departments of English in Finland	4/21
Maarit Hakkarainen: Kommunikatiivisen kieltenopetuksen suuntaviivoista	6/5
Marjatta Huhta: Itseopiskeluun soveltuvia harjoittelumuotoja	5/11
Sinikka Koponen & Matti Laitinen: Kielistudioamanuenssi-päivät Helsingissä 1.-2. lokakuuta 1982	7/20
Liisa Korpimies: Kielikeskuslehtorit ja kielikeskuksen johtajat - akateemisen maailman tulokkaat	3/5
Liisa Korpimies: Korkeakoulujen kielikeskuksen toiminnasta 1981	2/7
Leena Kuurre & David Marsh: Approaching information structure in written text - A foundation course review	7/3
David Marsh: More on Discourse Intonation	1/3
David Marsh: The Use of Role-Play in the Teaching of "Keskustelutunti"	2/3
Anna Mauranen: Raportti AFinLAN asiantuntijaseminaarista Kirjallisuus kielenopetuksessa	5/26
Maija Metsämäki: Raportti vierailusta C.R.A.P.E.L.'iin, Nancyn yliopiston sovelletun kielitieteen tutkimuslaitokselle 3.-14.5.1982	6/1
Mitä Korkeakoulujen kielikeskuksessa tehdään vuoden 1982 aikana?	1/18
Tuija Nikko: Pää sommarkurs	7/16
Tuija Nikko: Svenskundervisning vid högskolornas språkcentraler	5/1
Pirjo Neuvonen: On the M.A. course in applied English linguistics at the University of Birmingham	7/7
Marja-Kaisa Pihko: Kolmas Psykolingvistiikan seminaari 11.-12.1.1982	1/13
Gordon Roberts: An attempt to offer a balanced and helpful assessment of role-play	4/18
Gordon Roberts: Preparing activities to stimulate communication in the classroom	3/1
Hartmut Schröder: Fortbildungsseminar für Deutschlehrer - Jyväskylä 5. und 6. November 1982	8-9/6
Timo Sikanen: Korkeakoulujen kielikeskuksen testikokoelmasta	7/10
Timo Sikanen: Korkeakoulujen kielikeskukseen hankittu testimateriaali	7/13
Timo Sikanen: Miten kielitaitoa muualla mitataan?	1/15
Sonja Tirkkonen-Condit: Pohjoismainen kääntämistä ja tulkintaa koskeva symposiumi	8-9/3

	N:o/No. s/p
Pertti Widén: Erityisalujen tekstin ymmärtämisestä - Kokemuksia ja kommentteja Eindhovenin LSP-symposiumista	6/15
Hugo Zenkner: Fachsprachlicher Deutschunterricht - Zusammenfassung des Vortrags vom 5.11.82	8-9/9
<u>II Kirjakatsaukset</u>	
Communication in the Classroom: Applications and Methods for a Communicative Approach. Johnson & Morrow (eds.) Longman, 1981.	7/29
Communicative Syllabus Design and Methodology. Johnson. Pergamon, 1982.	7/26
Developing Reading Skills A practical guide to reading comprehension exercises. Grellet. Cambridge, 1981.	8-9/13
English for International Communication. Brumfit (ed.). Pergamon, 1982.	8-9/12
Factions and Fictions Exercises for Role-Play. Lamb. Pergamon, 1982.	8-9/14
Fremdsprache Deutsch Grundlagen und Verfahren der Germanistik als Fremdsprachenphilologie. Wierlacher (Hrsg.). München, 1980.	8-9/16
Imaginary Crimes Materials for simulation and role-play. Clark & McDonough. Pergamon, 1982.	8-9/14
Kommunikativ Sprachmethodik En idébok. Malmström. Esselte Studium, 1980.	6/20
Motivation und Fremdsprachenunterricht. Apelt. Leipzig, 1981.	7/24
Second Language Acquisition and Second Language Learning Krashen. Pergamon, 1981.	6/21
Testing Communicative Performance An Interim Study. Carroll. Pergamon, 1980.	7/22
Venäjän kielen ja kirjallisuuden tutkimuksen ja opetuksen nykytila ja keskeisiä ongelmia. - Venäjän kielen ja kirjallisuuden opettajien 5. kansainvälinen kongressi.	7/26
<u>III Tiedotuksia</u>	
AFinLAn syysseminarium 1982	6/30
AFinLAn uutisia	2/12
AFinLAn uutisia	4/23
AFinLAn uutisia	7/32
AILA Brussels 84	8-9/22
ASF/PEN Translation Prizes	1/23

	N:o/No. s/p
Aus Fachzeitschriften	8-9/27
BAAL Conference on Discourse Structure	7/35
Coming Conferences, Workshops and Seminars	6/28
Den nordiska forskarkursen Fackspråk och terminologi	1/27
ELT Techniques and Methodologies for Teacher Trainers, A Course Organized by the British Council	8-9/20
English Language Research Journal (ELRJ)	6/25
Informationen für Deutschlehrer	6/27
Informationen für Deutschlehrer	7/30
Informationen für Deutschlehrer	8-9/25
Interflug - Angebot (Internationale Deutschlehrertagung, Budapest 1983)	8-9/26
International Lexicography Conference at Exeter	6/24
Kielistudioamanuenssipäivät Helsingissä 1.-2. lokakuuta 1982.	6/23
Kielistudiopäivä	1/22
Kielistudiopäivä	7/31
Kommunikation om kommunikation: tvärvetenskapligt symposium, Linköping	3/15
Korkeakoulujen kielikeskuksen tiedotuksia	4/26
Korkeakoulujen kielikeskuksen tiedotuksia	5/33
Language across cultures, IRAAL symposium, Dublin	7/33
Neljäs psykolingvistiikan seminaari, Jyväskylä	7/32
Neurolingvistiikan, foriatrian ja puheterapian päivät Jyväskylässä 15.-16.4.1983	8-9/21
"New Directions in Language Teaching", a series of books by the Cambridge University Press.	2/14
"Näkökohtia kääntämisen tutkimuksesta", seminaari Savonlinnassa 16.-17.10.1982	5/38
Proceedings of the Concordia Colloquium on Language Laboratories	1/28
Proceedings of the Concordia Colloquium	5/32
Reading in a Foreign Language, a new journal	7/35
RELC Regional Seminar on Interlanguage Transfer Processes in Language Learning and Communication in Multilingual Societies	1/24
RELC Regional Seminar	8-9/19
TESOL Summer Institute 1983	8-9/24
The 6th Finnish Summer School of Linguistics	5/29
The Association for Teacher Education in Europe	6/26
The Seventh Scandinavian Conference of Linguistics: Call for papers	3/17

Beim Korkeakoulujen kielikeskus eingegangene Veröffentlichungen

STUDIENREIHE DEUTSCH ALS FREMDSPRACHE

(Herausgeber: Dietrich Eggers, Lambert Leusing GmbH, Dortmund 1981)

Christina Bechtel und Elisabeth Simson: Lesen und Verstehen. Analyse von Sachtexten. 112 Seiten

Karl Esselborn und Bernd Wintermann: Auswerten und Schreiben. Auswertung von Schaubildern - Protokoll - Kommentar - Referat. 87 Seiten

Helga und Rolf Ehnert: Gespräch und Diskussion. Verwirklichung von Sprechabsichten. 92 Seiten

Alois Bowers und Sigrid Schneider: Moderne Literatur verstehen. Texte und Anregungen zur Interpretation deutschsprachiger Literatur ab 1945. 151 Seiten

Karl-Heinz Brücher und Ulrike Wagner: Begreifen und Bewerten. Exemplarische Texte und Übungen zur kulturhistorischen deutschen Landeskunde. 112 Seiten

FACHSPRACHEN BEI MAX HUEBER

(Max Hueber Verlag, München)

Wolfgang Wolff: Geschäfts- und Verhandlungssprache Deutsch. Ein Audio-Kurs. 10 Bände.

Hellmut Binder und Rosemarie Buhlmann: MNF - Hinführung zur mathematisch-naturwissenschaftlichen Fachsprache. Teil 1 - 3.

Rosemarie Buhlmann und Anneliese Fearas: NTF - Hinführung zur naturwissenschaftlichen Fachsprache. Teil 1 - 4.

Heinrich Erk: Zur Lexik wissenschaftlicher Fachtexte. 3 Bände.

Goethe-Institut München

New Yorker Werkstattgespräch 1981. Die Rolle der Grammatik im Fremdsprachenunterricht.

Pariser Werkstattgespräch. Interaktion im Fremdsprachenunterricht.

ENGLISH SUMMARY

The editorial discusses the meeting of language centre directors held in Tampere in January, stressing the importance of this annual meeting as a means of strengthening cooperation between the language centres.

REPORTS

Merja Karjalainen of the University of Oulu reports on the 4th AFinLA Seminar on Psycholinguistics held in Jyväskylä November 10th - 11th.

Jari Papunen of the University of Oulu reports on the seminar for Finnish teachers of technical German held in Cologne, Germany 28.12.1982-8.1.1983. The seminar was organized by Carl Duisberg Gesellschaft and the German Ministry for Foreign Affairs. 17 teachers from Finnish technical universities and colleges attended the seminar.

An interview with Maija Metsämäki, director of the language centre at Kuopio University is the first in a series of such interviews with persons working within the language centre organisation.

Hartmut Schröder of the Language Centre for Finnish Universities discusses the problems of using radio programmes in foreign language teaching.

INFORMATION

The University of Jyväskylä and AFinLA (the Finnish Association of Applied Linguistics) will organize a meeting for those interested in the problems of neurolinguistics, phoniatrics and speech therapy in Jyväskylä April 15th - 16th, 1983. Participants are invited to deliver a 20 minute talk on a topic related to the theme. Those wishing to attend, please use the registration form on p. 43. The form should be sent before March 14th to Kari Sajavaara, Matti Leiwo or Seija Äystö, University of Jyväskylä, Seminaarinkatu 15, SF-40100 Jyväskylä 10, Finland.

The Nordic symposium for researchers will be held in Vaasa, Finland, August 26th - 28th. The theme will be "Research of the Slavic Aspect and Corresponding Phenomena in Germanic and Finno-Ugric Languages". For further information, please contact Ms. Marja Leinonen, Helsinki, tel. 90-604 970 or Mr. Hannu Tommola, Vaasa, tel. 961-122 511 or 961-113 003.

Dr. Matti Leiwo of the University of Jyväskylä has been elected chairman of the new board of AFinLA. A list of the other members of the board can be found on page 30.

The AFinLA autumn symposium was held in Oulu in November. The theme of the symposium was "Questions and Applications of Pragmalinguistics".

SVENSK RESUMÉ

I den redaktionella kommentaren diskuteras språkcenterchefernas möte i Tammerfors i januari. Kommentaren betonar vikten av detta årligen återkommande möte som ett medel att stärka samarbetet mellan språkcentrerna.

RAPPORTER

Merja Karjalainen från Uleåborgs universitet rapporterar om det fjärde AFinLA seminariet om psykolingvistik som hölls i Jyväskylä 10.-11.11.1982.

Jari Papunen från Uleåborgs universitet rapporterar om ett seminarium för finländska lärare av teknisk tyska som hölls i Köln 28.2.1982-8.1.1983. Seminariet organiserades av Carl Duisberg Gesellschaft och Västtysklands utrikesministerium. Sjutton lärare från tekniska högskolor och läroverk deltog.

En intervju med Maija Metsämäki, chef för språkcentret vid Kuopio universitet, är den första i en serie intervjuer av det här slaget med personer som arbetar inom språkcenterorganisationen.

Hartmut Schröder från Högskolornas språkcentral diskuterar problem i anknytning till användningen av radioprogram inom språkundervisningen.

INFORMATION

Jyväskylä universitet och AFinLA kommer att arrangera ett möte om problem inom neurolingvistik, foniatrin och talterapi i Jyväskylä 15.-16.5. Deltagare inviteras att hålla föredrag (20 min) om ämnen som ansluter till temat. Intresserade ombuds fylla i anmälningsformuläret på s. 43 och sända det före 14.3. till Kari Sajavaara, Matti Leiwo eller Seija Aystö, Jyväskylä universitet, Seminaarinkatu 15, SF-40100 Jyväskylä 10, Finland.

Ett nordiskt symposium för forskare kommer att arrangeras i Vasa 26.-28.8. Temat är "Research of the Slavic Aspect and Corresponding Phenomena in Germanic and Finno-Ugric Languages". Närmare uppgifter fås av Marja Leinonen, Helsingfors, tel. 90-604 970 och Hannu Tommola, Vasa, tel. 961-122 511 eller 961-113 003.

Dr. Matti Leiwo har valts till ordförande i AFinLAs nya styrelse. En lista över övriga styrelsemedlemmar finns på s. 30.

AFinLAs höstsymposium hölls i Uleåborg i november. Temat var "Questions and Applications of Pragmalinguistics".

ESTABLISHED 1791
THE OBSERVER
EFL SERVICE

8 ST ANDREWS HILL LONDON EC4V 5JA
TELEPHONE 01-236 0202 TELEGRAMS OBSERVER LONDON EC4 TELEX 888963

To: Julia Lampert, The Observer EFL Service, 8 St. Andrew's Hill, London, EC4V 5JA

Please send The Observer EFL Service for one year.

I enclose payment of .....

NAME.....

ADDRESS.....

.....

.....

JYVASKYLAN YLIOPISTO
40100 Jyväskylä 10

Ilmoittaudun Neurolingvistiikan, foniatrian ja puheterapian päiville
Jyväskylässä 15. - 16.4.1983.

Nimi .....

Postiosoite .....

.....

Esitelmän nimi .....

.....

.....

I L M O I T T A U T U M I S L O M A K E
=====

(lähetetään osoitteella: Hannu Tommola
Vaasan korkeakoulu
Raastuvankatu 31
65100 VAASA 10

v i i m e i s t ä ä n 10. maaliskuuta 1983.)

Nimi .....

Oppiarvo .....

Työpaikka .....

Osoite .....

Esitelmän aihe .....

Aion osallistua symposiumin työhön jaostossa:

I II III A B

Lisäehdotuksia symposiumin työohjelmaan .....

Haluan tietoja hotellimajoituksesta ..... kyllä
..... ei

Päiväys .....

Allekirjoitus .....

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN JOHTOKUNTA 1.1.1982-31.12.1983

Varsinaiset jäsenet

Prof. Kari Sajavaara, pj.
Jyväskylän yliopisto
Rak. P

Apul.prof. Viljo Kohonen, varapj.
Tampereen yliopisto/
Opettajankoulutuslaitos
Pyynikintie 2
33200 TAMPERE 20

Kielikeskuksen johtaja
Liisa Kurki-Suonio
Tampereen yliopiston kielikeskus
PL 607
33101 TAMPERE 10

Apul.prof. Jaakko Lehtonen
Jyväskylän yliopisto
Rak. C

Prof. Lauri Lindgren
Turun yliopisto
Romaanisen filologian laitos
20500 TURKU 50

Apul.prof. Mirja Saari
Helsingin yliopisto
Pohjoismaisen filologian laitos
Porthania
Hallituskatu 11-13
00100 HELSINKI 10

Esittelijä Leena Pirilä
Opetusministeriö
Korkeakoulu- ja tiedeosasto
Rauhankatu 4
00170 HELSINKI 17

Tutk.ass. Eva May
Korkeakoulujen kielikeskus

Liisa Korpimies
Korkeakoulujen kielikeskuksen johtaja

Varajäsenet

Prof. Pekka Hirvonen
Joensuun korkeakoulu
PL 111
80101 JOENSUU 10

Apul.prof. Teuvo Piippo
Jyväskylän yliopisto
OKL

Kielikeskuksen esimies
Marja Renkonen
Teknillinen korkeakoulu
Yleinen osasto/Kielikeskus
Otakaari 1
02150 ESPOO 15

Dos. Matti Leiwo
Jyväskylän yliopisto
Rak. C

Leht. Pirkko Muikku
Joensuun korkeakoulun kielikeskus
PL 111
80101 JOENSUU 10

Leht. Anders Nygård
Åbo Akademi
Institutionen för allmän språk-
vetenskap
20500 ÅBO 50

Esittelijä Leena Luhtanen
Opetusministeriö
Korkeakoulu- ja tiedeosasto
Rauhankatu 4
00170 HELSINKI 17

Tutkija Sirkka Laihia-Kankainen
Korkeakoulujen kielikeskus

Sihteeri: Eila Pakkanen

